

शहर हगणदारीमुक्त करण्यासाठी
१००% कुटुंबांना "स्वतः"ची शौचालये उपलब्ध करून देणे

शहरस्तरीय
"वैयक्तिक / गट शौचालय योजना"

१०० % कुटुंबांकडे "स्वतः"ची शौचालये असण्याकडे वाटचाल:
वाई व सिन्नर नगरपालिकांचे प्रयत्न

शहर स्वच्छता आराखडा

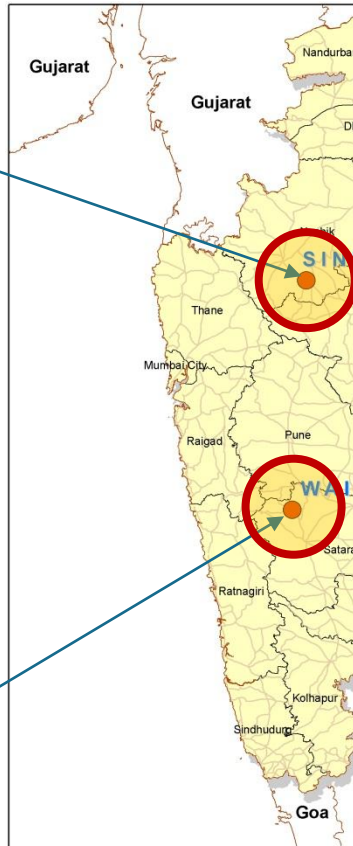
PAS प्रकल्पांतर्गत तीन शहरांचे शहर स्वच्छता आराखडे बनविण्यात आले-
महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण आणि पाणीपुरवठा व स्वच्छता विभाग, महाराष्ट्र यांच्या सहाय्याने

सिन्नर

Located in the Nashik district, with a population of ~65,000 that has more than doubled in size since 2001 mainly due to expansion of city boundaries and an industrial and manufacturing boom in nearby Nashik.

वाई

Located in the Satara district, 90 km away from Pune, with a population of ~36,000. Wai has grown slowly at 1% per year since 2001.

आंबेजोगाई

Located in the Beed district, the town has a population of ~74,000 that has grown at 3% p.a. since 2001. Its growth has been led by tourism and education.

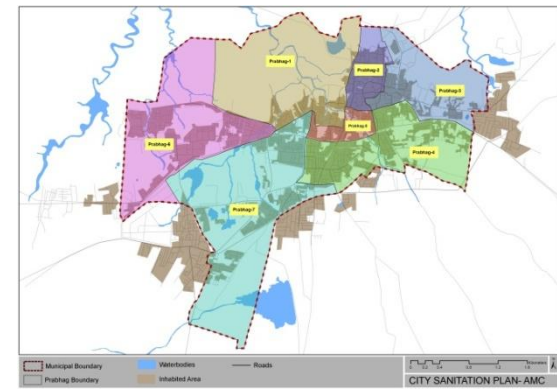
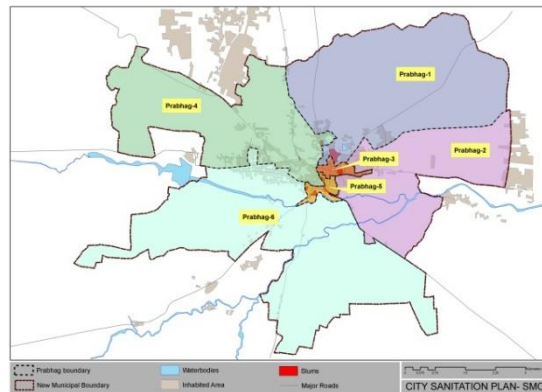
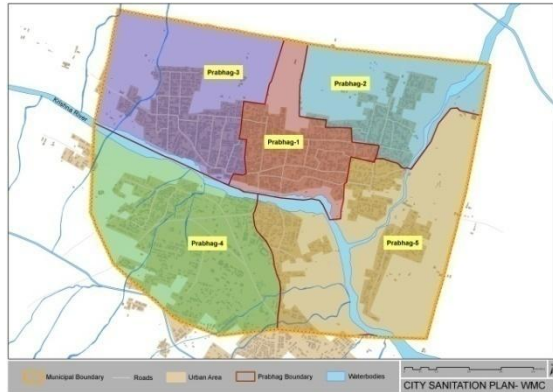
शहरांची रूपरेषा

वाई

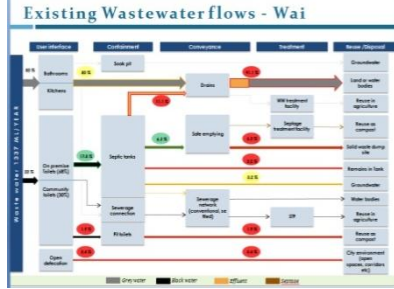
सिन्नर

अंबेजोगाई

District	Satara	Nashik	Beed
Geographic Location	Latitude 17°56'N and Longitude 73°53' E	Latitude 19°51'N and Longitude 74°00'E	Lat 18°44'N and Long 76°23'E
Civic status	Nagar Parishad 'C' class	Nagar Parishad 'C' class	Nagar Parishad 'B' class
Total Area	3.64 sq km	51.4 sqkm	10.18 sq km
Population	36025	65299	73,975
Households	7580	13112	14,517
Slum HHs	456 (6%)	837 (7%)	1084 (6%)
No of Wards	19 wards managed through 5 Prabhags	19 wards managed through 5 Prabhags	28 wards managed through 7 Prabhags

शहर स्वच्छता आराखडा : ठळक वैशिष्ट्ये

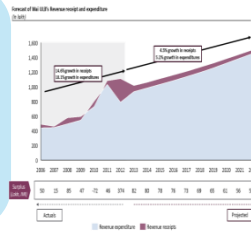

शहराच्या विविध भागातील 'स्वच्छतेची' पाहणी व विश्लेषण

स्वच्छते विषयक सुधारणेसाठी विविध पर्याय विकसित करणे

नगरपालिकेच्या अर्थसंकल्पाचे विश्लेषण

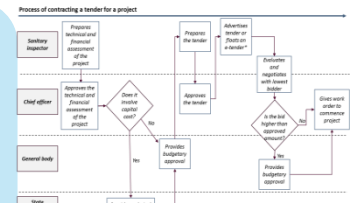

प्रमुख उपक्रम

संबंधित भागीदारांशी नियमित चर्चा

संस्थात्मक क्षमतेचे विश्लेषण

Key outcome:

A City Sanitation plan through which Universal access to Sanitation is achieved and the option is financially viable for ULB

स्थानिक परिस्थितीस अनुसरून दोन मुख्य विषयांवर लक्ष केंद्रीत करावयाचे ठरविले

उपलब्धता

संकलन

वाहून नेणे

प्रक्रिया

विल्हेवाट /
पुनर्वापर

1
स्वतः चे शौचालय + सेप्टिक टाकी
सेप्टिक टाकीस जोडलेले स्वतःचे
शौचालय बांधणे- वैयक्तिक अथवा
२ ते ४ कुटुंबांमध्ये मिळून

2

मैला व्यवस्थापन

सेप्टिक टाकीमधील मैलाचा नियमितपणे (3 वर्षांच्या कालचक्राप्रमाणे) उपसा
आणि विल्हेवाट -सेप्टिक टाक्यांची डागडूजी, मैलावरील प्रक्रिया/
पुनर्वापरासाठी प्रकल्प उभा करण्यासह

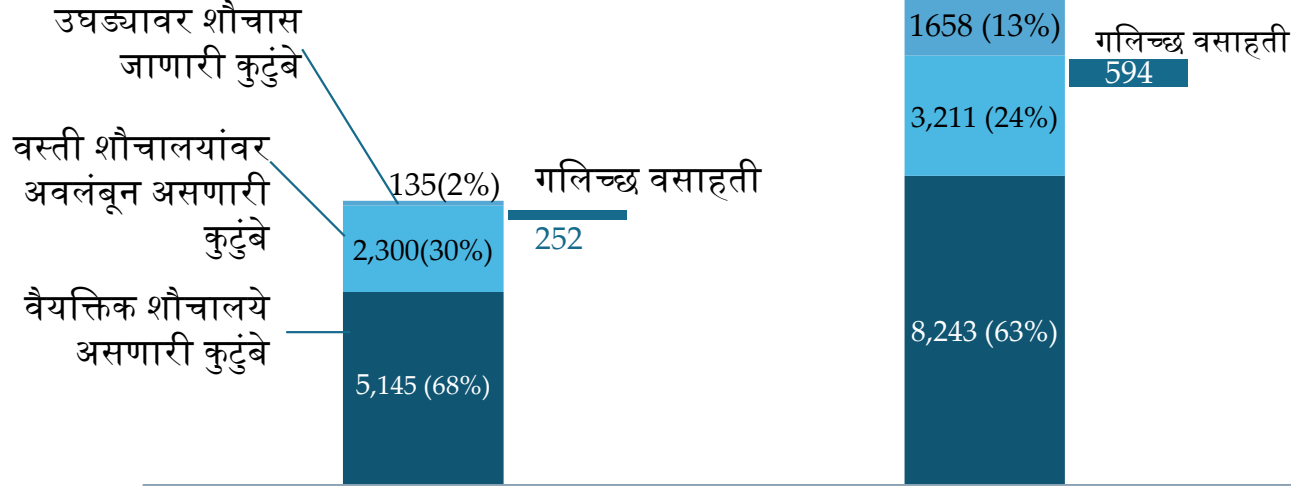
हगणदारीमुक्त शहर

शौचालय उपलब्धता- सद्य परिस्थिती

वाई

सिन्नर

वस्ती शौचालयाच्या एका सीट वर अवलंबून कुटुंबे	9	17
गलिच्छ वसाहतींमध्ये वस्ती शौचालयाच्या एका सीट वर अवलंबून कुटुंबे	9	4.8
उर्वरित(non-slum) वस्ती शौचालयाच्या एका सीट वर अवलंबून कुटुंबे	9	33.4

गलिच्छ वसाहतींच्या बाहेरील कुटुंबेदेखील मोठ्या प्रमाणात वस्ती शौचालयांवर अवलंबून आहेत

वैयक्तिक शौचालये

वाई

सिन्नर

बरीचशी शौचालये घरांच्या बाहेरील बाजूस आहेत
घरे जुनी आहेत आणि शौचालये नंतर बांधलेली आहेत
वैयक्तिक शौचालयांची गरज आणि पसंती वाढते आहे

वैयक्तिक शौचालये नसण्याची प्रमुख कारणे

जागेची कमतरता

आर्थिक परिस्थिती

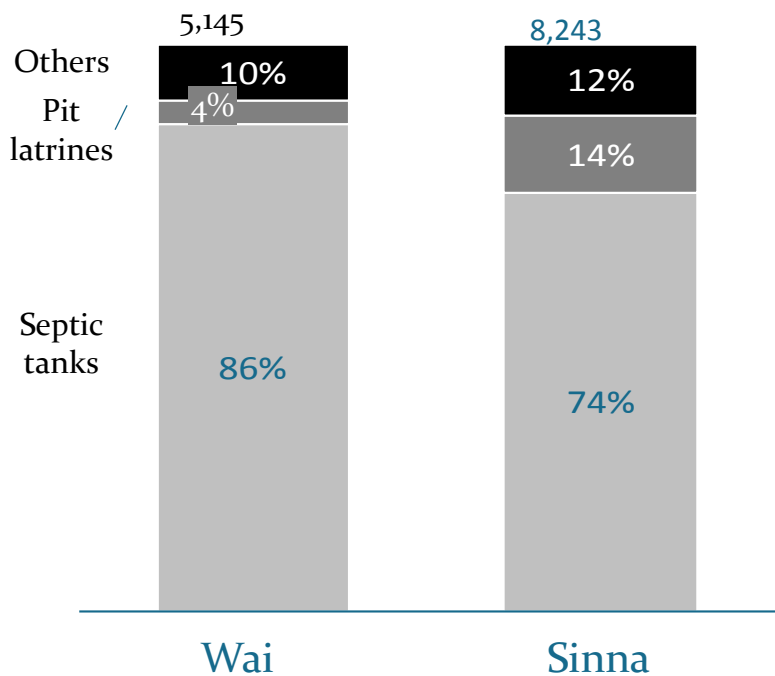

जागेच्या मालकी
हक्कांसंदर्भात समस्या

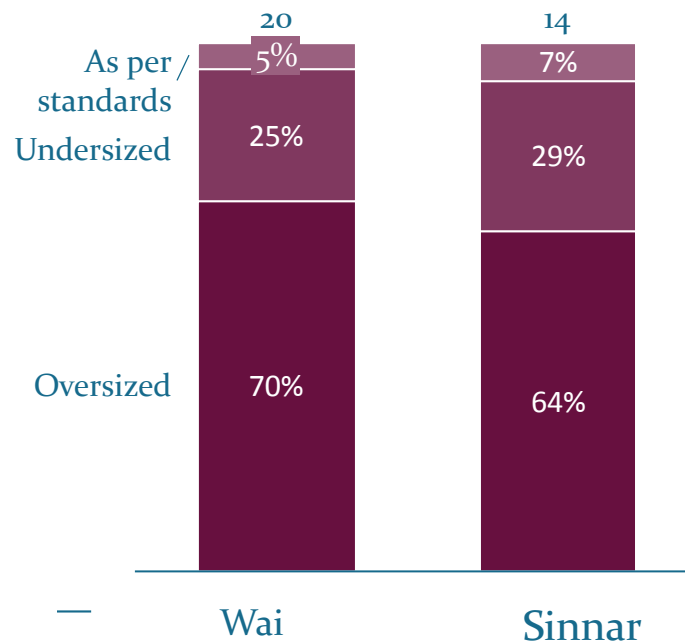

मैला संकलन: बहुतांशी कुटुंबे प्रामुख्याने सेप्टिक टाक्यांवर अवलंबून आहेत, जे गरजेपेक्षा आकाराने मोठे आहेत

- Method of collection of waste for all households
- (HH)

- Sample assessment of size of septic tanks connected to personal toilets (Number of toilets)

- ~75-85% of households in these cities depend on septic tanks
- Septic tanks are made with conventional **2-3 chambered baffled design**

- However, tanks are often placed under the toilets or sealed, making them difficult to access for emptying**

- Note (1) The Central Public Health and Environmental Engineering Organization (CPHEEO) is the technical wing of the MoUD and deals with matters related to urban water supply and sanitation

- Source: City Sanitation Plan, PAS Project – CEPT University

- A sample survey in Wai and Sinnar found that septic tanks connected to individual toilets are **largely oversized** and do not meet the standards prescribed in IS codes and CPHEEO¹ manual
- As a result, they are cleaned infrequently, often only once in more than ~8-10 years

मैला संकलन: : सेप्टिक टाक्या व संबंधित समस्या – Designs, access, sizes etc

वैयक्तिक शौचालये

Septic tanks are below the toilets and don't have access covers

Inaccessible septic tanks with sealed tops

Septic tanks often empty into drains

वस्ती शौचालये

In many toilets, septic tanks located behind the complex

2 Chambered septic tanks located behind community toilets

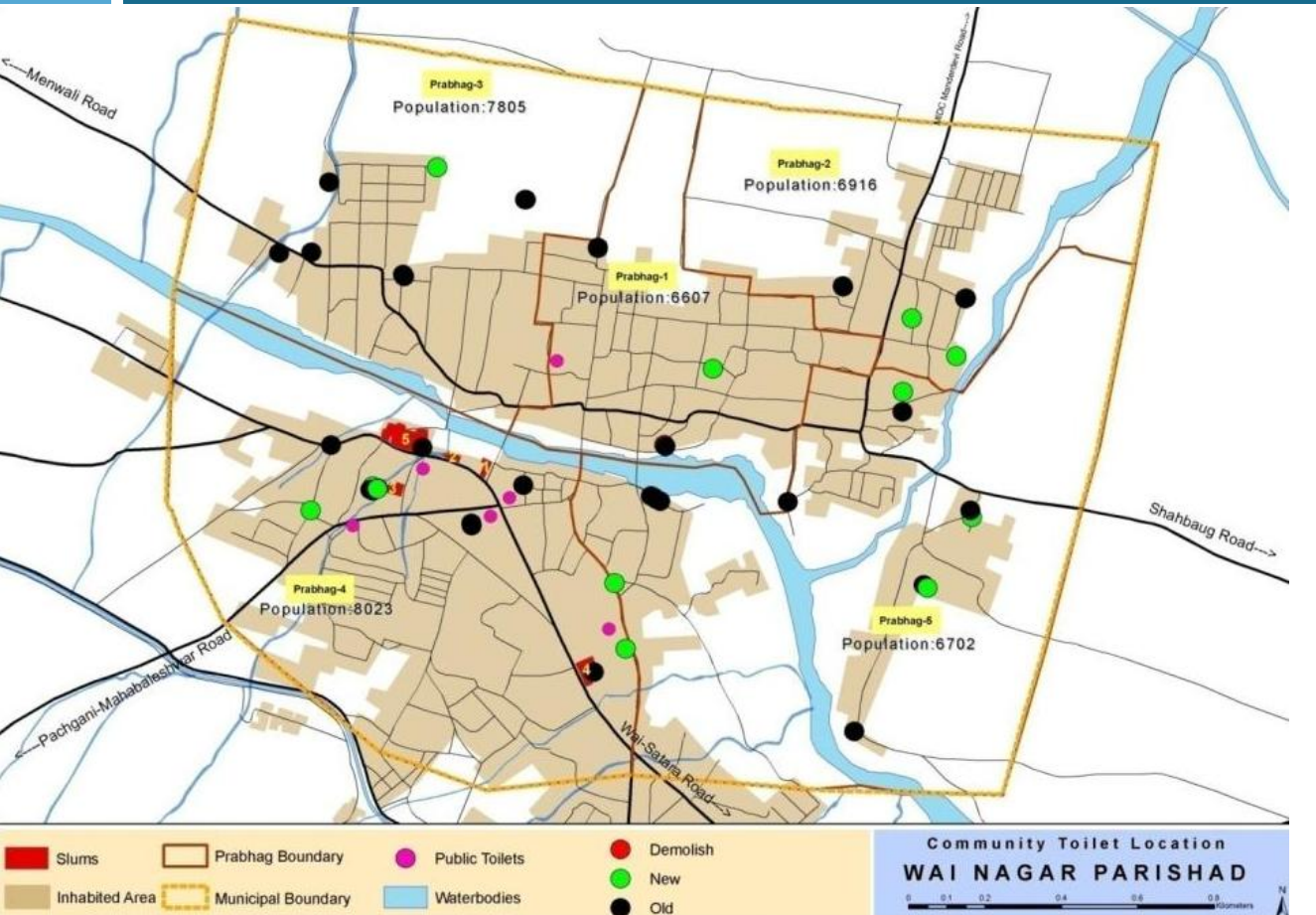

Some of the newer toilets have 2-3 chambered septic tanks with access covers

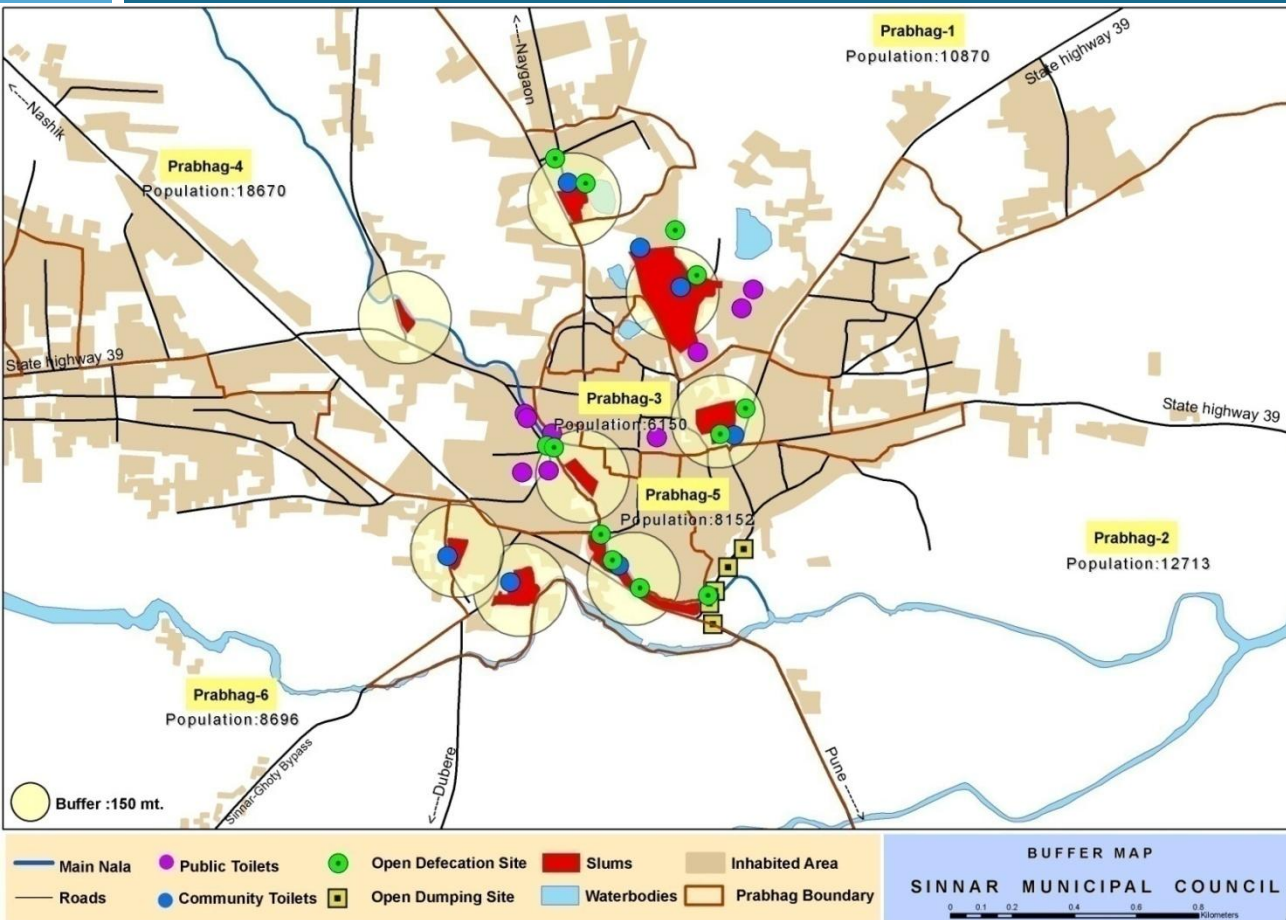

□ Source: City Sanitation Plan, PAS Project – CEPT University

वाई मधील वस्ती शौचालये

सिन्नर मधील वस्ती शौचालये

वस्ती शौचालये, त्यांची परिस्थिती व संबंधित समस्या

वाई

Older community toilet blocks are in dilapidated condition

- ४२ वस्ती शौचालये
- २६४/२८३ चालू सीट्स

सिन्नर

Irregularly maintained, with inadequate supply of water and electricity

- १८ वस्ती शौचालये
- २८०/३२० चालू सीट्स

वाई:

- In the new toilet block, wash basin facilities have been provided but taps are missing / stolen from these facilities.
- Disposal of menstrual waste is another problem
- Older blocks depend on street lights for access during nights.
- Spending Rs. 16.14 lakh/year on maintenance – Rs. 500/seat

सिन्नर

- Most of the CT blocks lack basic infrastructure like doors, water and electricity.
- All the CTs have septic tanks. However; almost all the septic tanks are defunct.
- No hand washing facility in the community toilets.
- All blocks depend on street lights for access during nights.
- Almost all blocks need to be refurbished.
- Need better monitoring of community toilets in slums
- Spending Rs. 7.8 lakh/year on maintenance (some blocks)- Rs. 2100/seat

वस्ती शौचालयांची देखभाल दुरुस्ती- वाई

- ऑगस्ट २०१२ पासून नगरपालिकेच्या हद्दीतील सर्व वस्ती शौचालयांच्या देखभाल दुरुस्तीचे कंत्राट "निर्मल भारत फाउन्डेशन" या संस्थेस दिला आहे. यासाठी या संस्थेस ठराविक रक्कम (महिना १.३४ लाख) दिली जाते. **(वार्षिक १६.१४ लाख)** (रु. ४७५/ सीट)
- कंत्राटदाराने प्रत्येक वस्ती शौचालय दिवसातून दोनदा साफ करण्यासाठी कर्मचारी नेमले आहेत. किरकोळ दुरुस्ती (रु. १००- २००) देखील कंत्राटदारा मार्फतच केली जाते. कंत्राटदार नगरपालिकेच्या मुकदमास अहवाल सादर करतो.
- **सार्वजनिक शौचालयांच्या सर्व तक्रारी** या थेट कंत्राटदाराच्या सफाई कर्मचाऱ्यांकडेच अथवा नगरपालिकेकडे नोंदविल्या जातात. कंत्राटदाराकडे कायम तत्वावर ८ सफाई कर्मचारी आहेत व रोजंदारी तत्वावर तो आणखीन ४ ते ६ कर्मचारी नेमतो.
- दिवे व कुपनलिका वापरण्यासाठीचे विजेचे बिल नगरपालिका भरते. शौचालयांच्या बाहेरील टाक्या भरण्यासाठी पुरेसा पाणीपुरवठा करणे ही देखील नगरपालिकेचीच जवाबदारी आहे.
- सफाई साठी लागणारी सामग्री - phenyl, acid, liquid bleaching powder ही कंत्राटदारातर्फेच वापरली जाते. सर्व सेवांसाठी कंत्राटदारास दरमहा ठराविक रक्कम देऊ केली जाते.

वस्ती शौचालयांची देखभाल दुरुस्ती- सिन्नर

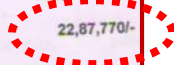
- नगरपालिकेच्या हद्दीतील सर्व वस्ती शौचालयांच्या **देखभाल दुरुस्तीचे कंत्राट** खाजगी संस्थेस दिले आहे. यासाठी या संस्थेस जवळ जवळ **रु. ७.८ लाख प्रतिवर्ष** अशी ठराविक रक्कम दिली जाते (वर्ष २०१३-१४) (साधारण रु. २१००/ सीट)
- कंत्राटदाराने प्रत्येक वस्ती शौचालय दिवसातून दोनदा साफ करण्यासाठी कर्मचारी नेमले आहेत. सफाई साठी लागणारी सामग्री - phenyl, acid इ. कंत्राटदारातर्फेच वापरली जाते.
- कंत्राटदाराने न. प. स कुठल्याही प्रकारच्या तक्रारींविषयी माहिती देणे अपेक्षित आहे व त्या **तक्रारींचे निवारण करण्याची व त्यासाठी लागणारा खर्च** करण्याची जबाबदारी न. प. ची आहे
- वस्ती शौचालयांना **वीज व पाणीपुरवठा** करणे ही न. प. ची जबाबदारी आहे
- विशिष्ट कालावधीनंतर सेप्टिक टाक्या साफ करणे ही देखील न. प. ची जबाबदारी आहे.
- तसेच कंत्राटदाराने पुरविलेल्या सेवांवर संनियंत्रण ठेवणे ही देखील न. प. ची जबाबदारी आहे.

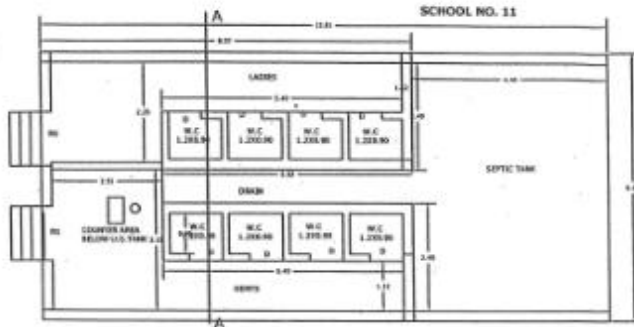
NAME OF WORK:-"Proposed Construction of Toilet Block at Kalbhairav Mandir (Shivaji Udyan), Brahmanshahi, Wai

RECAPITULATION SHEET

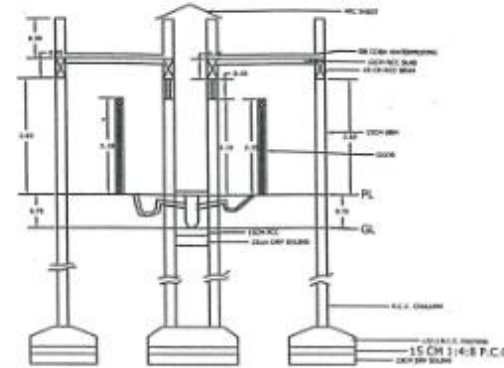
Sub Estimate No.1	CIVIL Works	Rs.	18,81,939/-
Sub Estimate No.2	Electricals	Rs.	54,293/-
Sub Estimate No.3	Borewell	Rs.	1,34,116/-
Sub Estimate No.4	Temporary Arrangements	Rs.	87,926/-
Total		Rs.	21,58,274/-
Add 5% For Contingencies		Rs.	1,07,913.70
Add 1% For Insurance		Rs.	21,582.74
Grand Total		Rs.	22,87,770.44
Say Rs.			22,87,770/-

FRONT ELEVATION

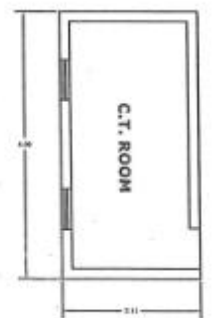
GROUND FLOOR PLAN

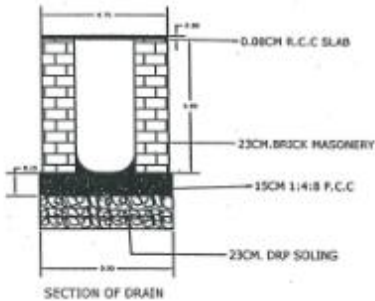
SECTION AT 'AA'

DETAILS OF DOOR'S & WINDOW

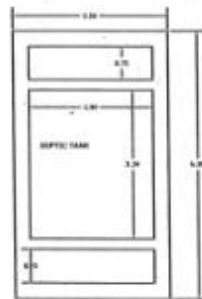
TYPE	SIZE	DISCRIPTION	NOS
D	0.75X1.98	W.C. DOOR	8
D1	0.90X2.10	C.T. ROOM DOOR	1
W	0.90X1.20	WINDOW	2
RS	1.20X2.55	ROLLING SHUTTER	2
V	0.45 H	MS VENTILATER	2

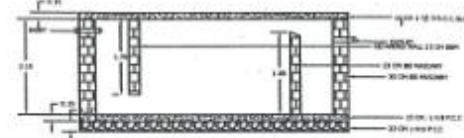
FIRST FLOOR PLAN

SECTION OF DRAIN

SEPTIC TANK PLAN

SECTION OF SEPTIC TANK

PROVISION OF TOILET

TYPE	W.C.	URINAL	BATH
LADIES	4	0	0
GENTS	4	0	0

TOTEL BUILT-UP AREA -
PROPOSED TOILET BLOCK NEAR KALBHAIRAV MANDIR (SHIVAJI UDYAN) AT BRAHMANSHAHI, WAI FOR WAI MUNICIPAL COUNCIL

८ सीट्स च्या वस्ती शौचालयासाठी २३ लाख रुपये !!!

परंतु.....

वस्ती शौचालये सर्वोत्तम उपाय आहेत का ???

“वस्ती शौचालय” विरुद्ध “स्वतःचे शौचालय”

या संदर्भात झालेल्या विविध राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय अभ्यासांनुसार

- Increased risk of adverse health effects associated with community toilets if compared

एकच शौचालय जितक्या जास्त व्यक्तींकडून वापरले जाते तेवढेच त्यांचे
आरोग्याचे धोके वाढत जातात

- Acute or bloody diarrhoea: Public sanitation facilities are statistically significant risk factor in 6 out of 7 countries - India is one of them.

उलट, वैयक्तिक किंवा गट शौचालयांच्या वापरामुळे हे आरोग्याचे धोके
कमी होतात. एकमेकांना चांगले ओळखणारी २ ते ४ कुटुंबे अशा

- Birth Outcomes: Community toilets are found to be the risk factor for premature birth, low birth weight and perinatal death.

एकाच परिसरात राहणा-या एकमेकांना चांगले ओळखणा-या २ ते ४ कुटुंबांमध्ये मिळून बांधलेले शौचालय म्हणजे गट शौचालय

शौचालयांचे प्रकार

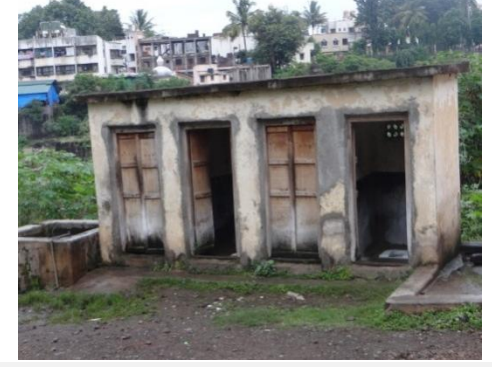
वैयक्तिक शौचालय

गट शौचालय

वस्ती शौचालय

Description

Personally owned toilets, usually constructed inside the household premises

Toilets owned and shared by few households which are related to each other or know each other well, constructed in common spaces between households

ULB owned toilets built in community spaces catering to households in the vicinity

of HH per seat

१

~२-४

~१०

JMP* category

सुधारित

सुधारित

असुधारित

Note: *According to the WHO/UNICEF Joint Monitoring Programme (JMP) for Water Supply and Sanitation, an improved sanitation facility is defined as one that hygienically separates human excreta from human contact. In the Post 2015 targets, a group toilet shared by less than 5 families who know each other is also treated as 'improved sanitation'.

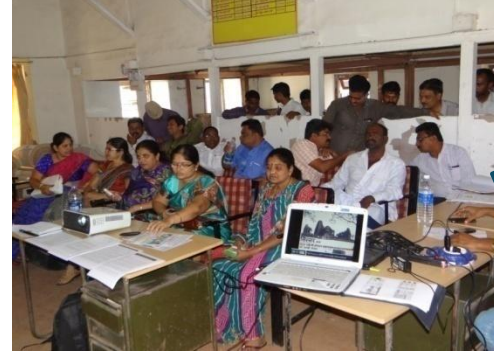
तुलना – वैयक्तिक, गट आणि वस्ती शौचालये

निकष	शौचालय सुविधेचा प्रकार		
	वैयक्तिक शौचालय	गट शौचालय	वस्ती शौचालय
जागेची क्षमता			
कुटुंबांसाठी प्रभावी खर्च			
स्वच्छतेची पातळी			
नगरपालिकेची बचत			
उपलब्धता			
सुरक्षितता			

While individual toilets are the most preferred solution, in situations where space and affordability pose serious constraints, group toilets may be a cost and space efficient way of providing improved sanitation facilities in Wai and Sinnar

नगरपालिकांशी चर्चा → प्रत्यक्ष सर्वेक्षण → संभाव्य आराखडे

नगरपालिका

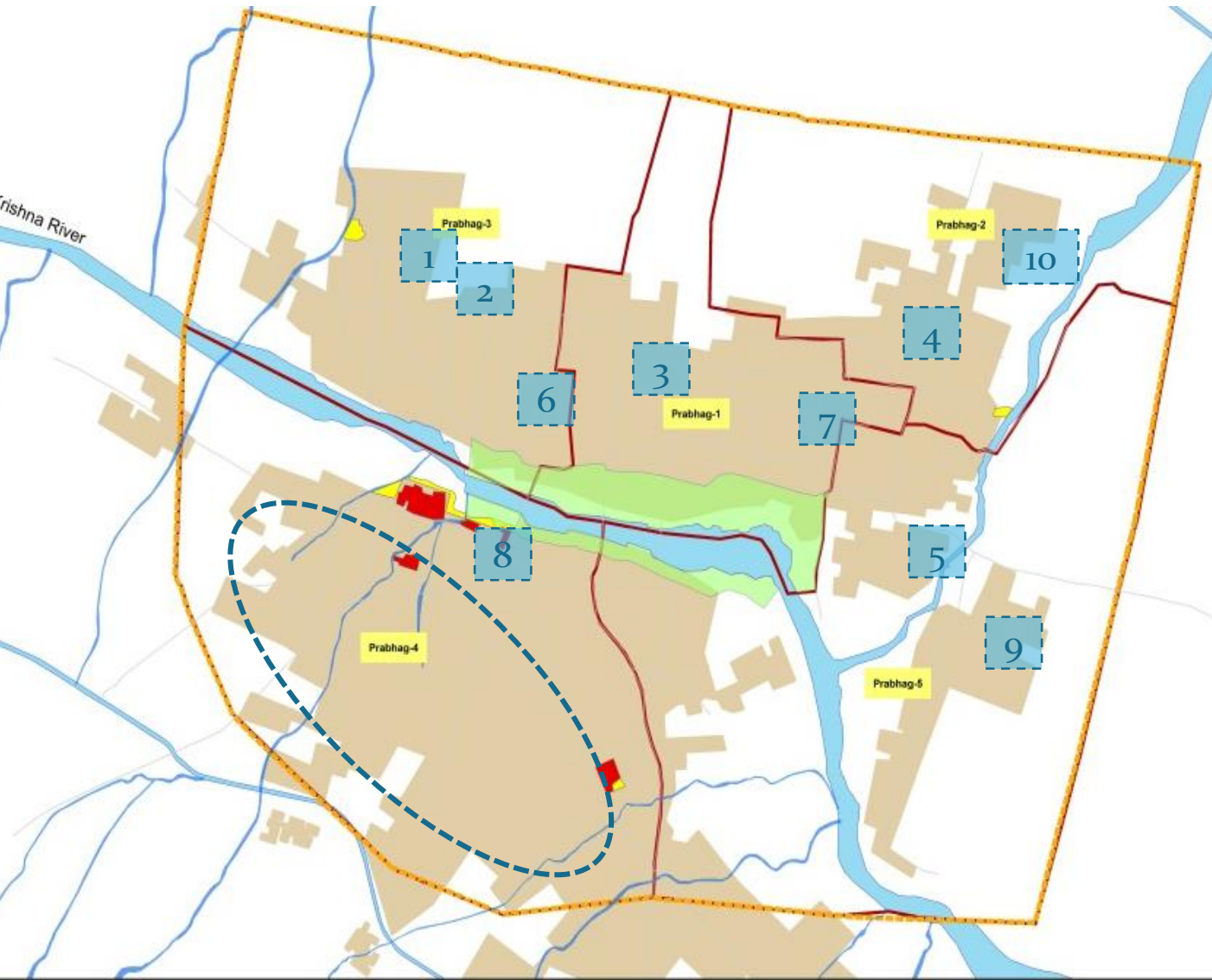
कुटुंबे

आर्किटेक्चरचे
विद्यार्थी

वाई - पहिली दहा उदाहरणे

वाई - विश्लेषण

गट शौचालय
पसंतीची
कारणे

स्वखर्चाची
तयारी

कागदपत्रांची
पूर्तता

संभाव्य
समस्या

Case No	Family Background			Reason for which they agreed to share the toilet	Own contribution towards construction of a toilet/HH	Availability of space	Availability of required documents	key Observations
	Number of Families	Monthly Income (Range in Rs.)	Relation of HHs with each other (If Any)					
case 1	Family 1	10000	Neighbours	1. CT is too far 2. CT not convenient for children and women 3. User group of CT is large	7000	✓	partial	Female from one of the families is an active member of SHG
	Family 2	15000						
case 2	Family 1	15000	Brothers	CT not convenient, especially for children and women	5000	✓	partial	One of the family members is a construction labour. Can construct their own toilet
	Family 2	10000						
	Family 3	6000						
case 3	Family 1	7000	Relatives	Three of the members are physically challenged for whom CT is very inconvenient	4000	✓	partial	Soak pit may need to be provided with septic tank since there is no possibility of connecting the septic tank to the open drain
	Family 2	15000						
	Family 3	5000						
case 4	Family 1	10000	Brothers	CT not convenient. Rush during morning hours	6000	✓	partial	
	Family 2	10000						
	Family 3	15000						

सर्वेक्षण - प्रमुख निरीक्षणे

1. नागरिकांचे वैयक्तिक शौचालयांना प्राधान्य आहे, परंतु ते बांधण्यासाठी येणाऱ्या अडचणींची देखील त्यांना जाणीव आहे. (जागेची कमतरता, आर्थिक अडचणी)
2. काही सार्वजनिक शौचालयांवर अवलंबून असलेल्या लोकांची संख्या जास्त असल्याने महिला, वृद्ध व लहान मुलांची विशेष गैरसोय होते
3. या पार्श्वभूमीवर **गट शौचालयाची संकल्पना कुटुंबास स्वागतार्ह वाटली...** काही कुटुंबे याची लवकरात लवलर अंमलबजावणी करण्यासाठी इच्छुक आहेत.
4. बहुतांशी ठिकाणी **जागेची उपलब्धता** असल्याचे अढळले जेथे दोन अथवा तीन घरांसाठी एकत्रित शौचलय बांधणे शक्य होते
5. इच्छुक कुटुंबांपैकी बरीच **कुटुंबे एकमेकांच्या नात्यातील** असल्याचे आढळून आले.
6. काही कुटुंबांची **आर्थिक क्षमता फारच कमी** आहे.
7. काहींना भविष्यामध्ये शौचालयाच्या देखभाल दुरुस्तीची अनिश्चितता जाणवते
8. कुटुंबांच्या शंका
 - किती आर्थिक सहाय्य प्राप्त होऊ शकेल ?
 - जमिनीच्या समस्या कशा सोडवता येतील ?

पथदर्शी टप्पा (Pilot Phase) नियोजित असल्यास या कुटुंबांचा त्यामध्ये विचार केला जाऊ शकतो

सर्वेक्षण - प्रमुख निरीक्षणे

1. नागरिकांचे वैयक्तिक शौचालयांना प्राधान्य आहे, परंतु ते बांधण्यासाठी येणाऱ्या अडचणींची देखील त्यांना जाणीव आहे. (जागेची कमतरता, आर्थिक अडचणी)
2. काही सार्वजनिक शौचालयांवर अवलंबून असलेल्या लोकांची संख्या जास्त असल्याने महिला, वृद्ध व लहान मुलांची विशेष गैरसोय होते
3. या पार्श्वभूमीवर गट शौचालयाची संकल्पना कुटुंबास स्वागतार्ह वाटली... काही कुटुंबे याची लवकरात लवलर अंमलबजावणी करण्यासाठी इच्छुक आहेत.

प्राथमिक स्तरावर पाहणी करून सर्वेक्षण पैकी १०/१५

उदाहरणांसाठी सविस्तर आराखडे बनविण्यात आले.

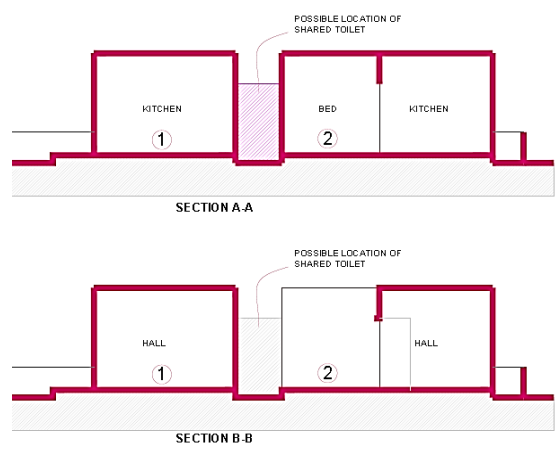
4. वडलांशी ठिकाणी जागेची उपलब्धता असल्याचे अदकले जेणे टोन अथवा तीस घरांसाठी एकात्रिम शौचालय बांधणे शक्य होई
5. कुटुंबांच्या शौचालयांच्या बांधणीसाठी कुटुंबांच्या आर्थिक क्षमता फारच कमी आहे.
6. काही कुटुंबांची आर्थिक क्षमता फारच कमी आहे.
7. काहींना भविष्यामध्ये शौचालयाच्या देखभाल दुरुस्तीची अनिश्चितता जाणवते
8. कुटुंबांच्या शंका

- किती आर्थिक सहाय्य प्राप्त होऊ शकेल ?
- जमिनीच्या समस्या कशा सोडवता येतील ?

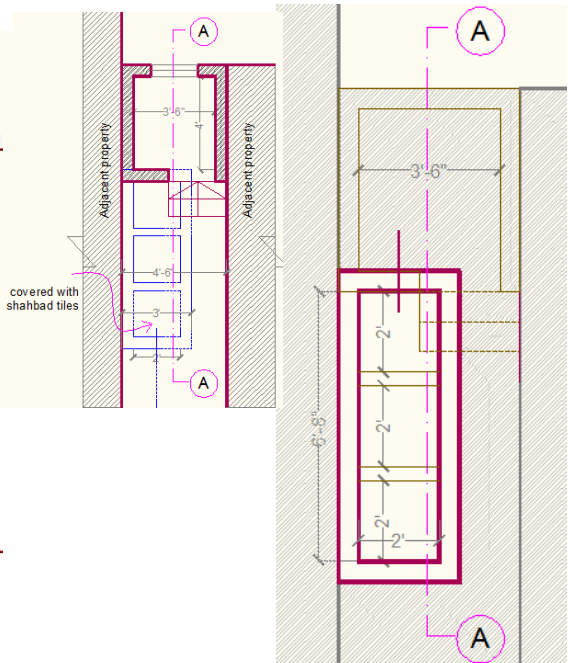
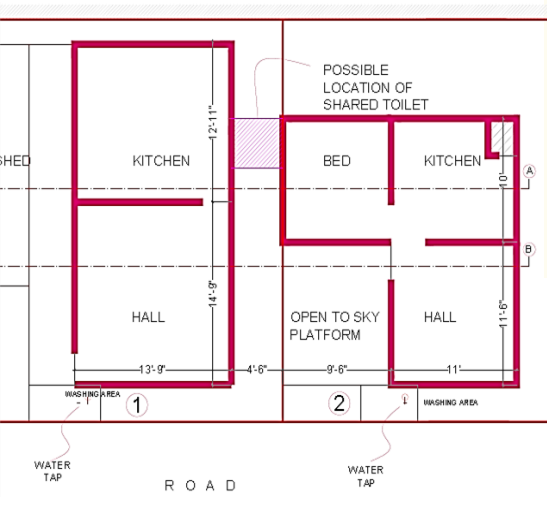
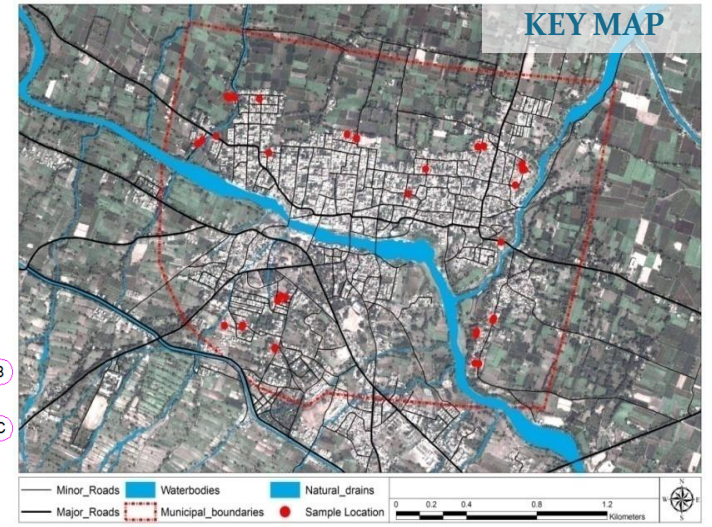
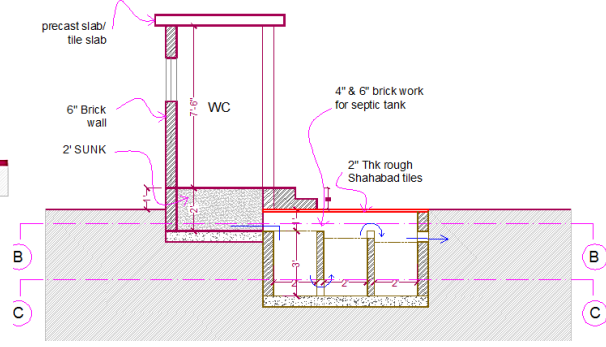
पथदर्शी टप्पा (Pilot Phase) नियोजित असल्यास या कुटुंबांचा त्यामध्ये विचार केला जाऊ शकतो

वाई - संभाव्य गट शौचालये

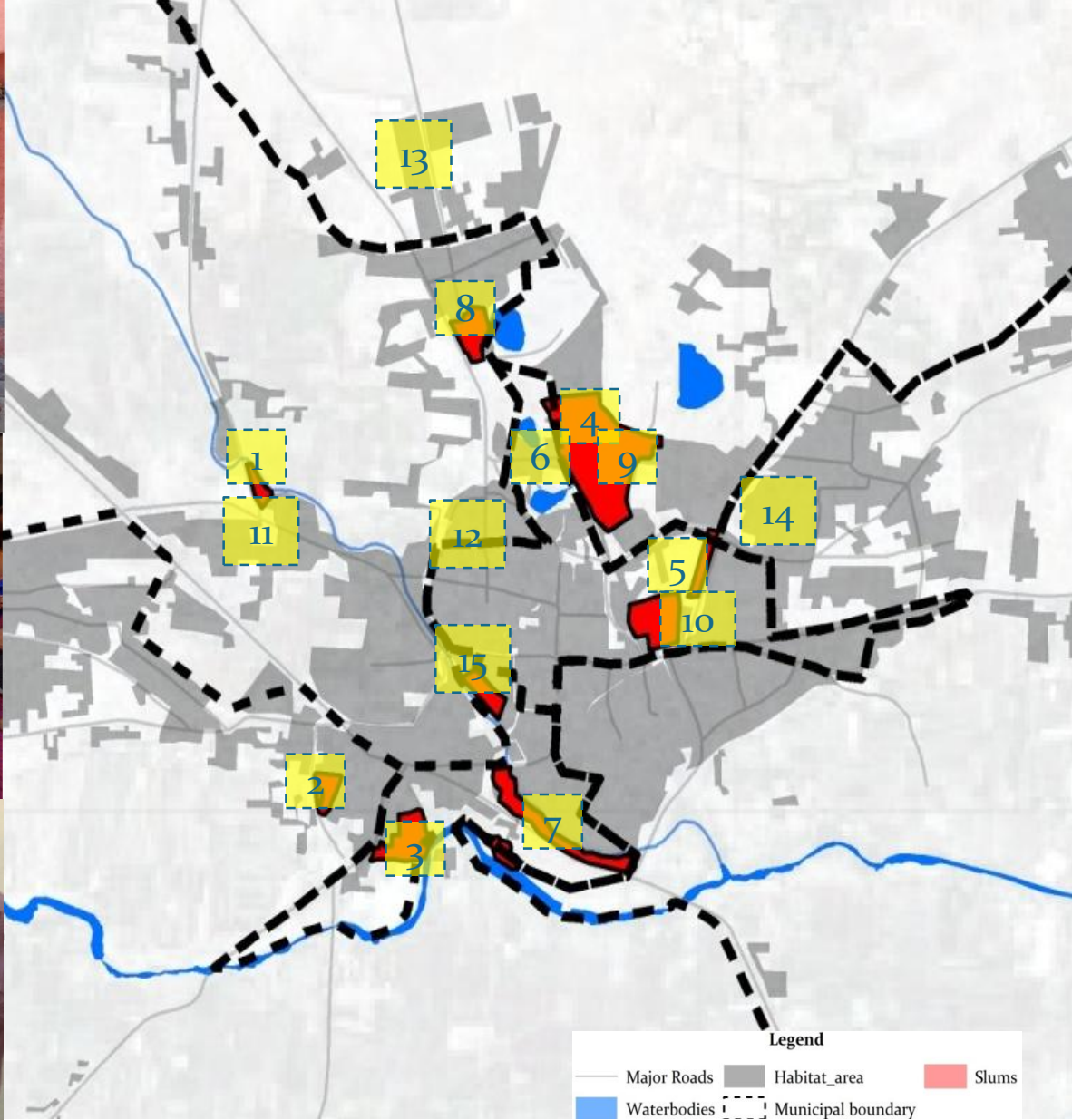
LOCATION OF PROPOSED TOILET

DETAILS OF PROPOSED TOILET

सिन्नर – पहिली पंधरा उदाहरणे

सिन्नर - विश्लेषण

गट शौचालय
पसंतीची
कारणे

स्वखर्चाची
तयारी

कागदपत्रांची
पूर्तता

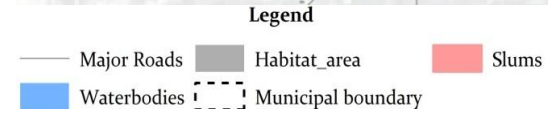
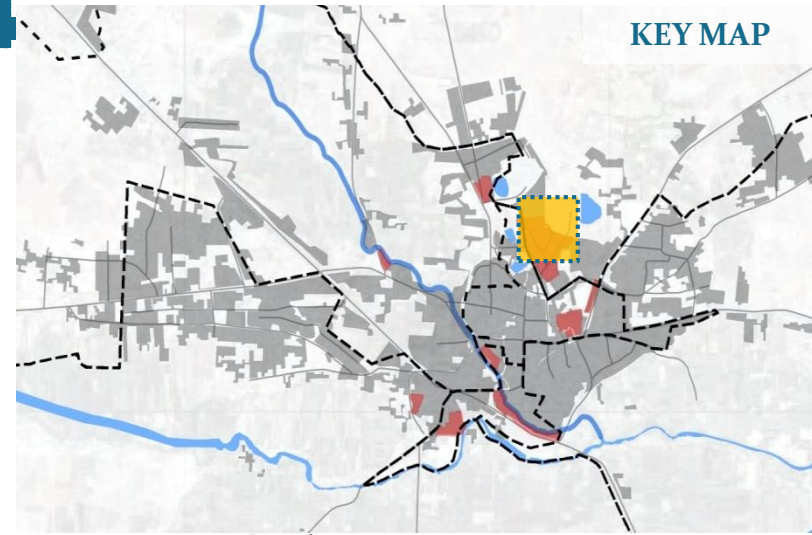
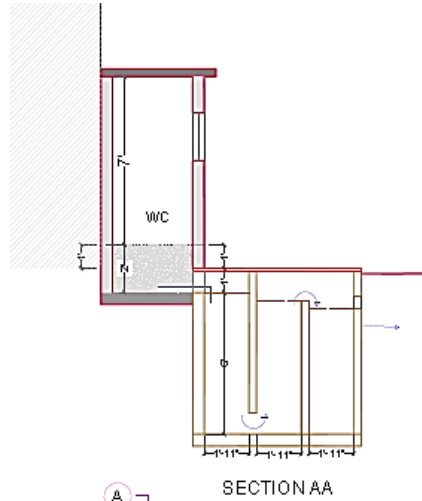
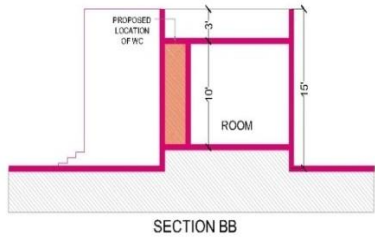
संभाव्य
समस्या

Case No.	Number of Families	Family Background		Reason for which they agreed to share the toilet	Own contribution towards construction of a toilet/HH	Availability of space	Availability of required documents	Key Observations
		Monthly Income (Range in Rs.)	Relation of HHs with each other					
Case 1	Family 1	8000	Neighbours	1. CT is too far and not well maintained 2. User group is large 3. CT not convenient for women and children	8000	✓		Adequate space available in front yard of one of the house
	Family 2	5000						
Case 2	Family 1	12000	Brothers	1. CT is not well maintained 2. CT not convenient for women and children	5000	✓		No. of members is more. Two seats with common septic tank can be a good option
	Family 2	5000						
	Family 3	7000						
Case 3	Family 1	7500	Neighbours	1. CT is far 2. User group is large 3. CT not convenient for women and children especially during nights	4000	✓		
	Family 2	8000						
Case 4	Family 1	8000	Brothers	1. CT is not well maintained 2. CT not convenient for women and children	5000	✓		One family member of a HH is a construction labour. Can construct their own toilet
	Family 2	10000						
	Family 3	6000						

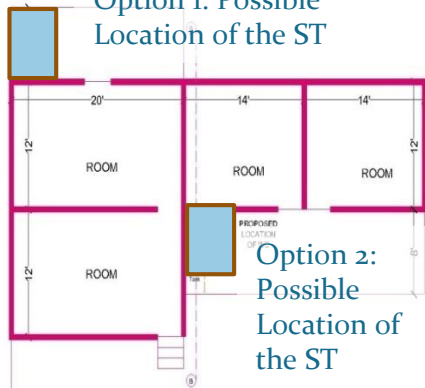
सिन्नर – संभाव्य गट शौचालये

LOCATION OF PROPOSED

DETAILS OF PROPOSED TOILET

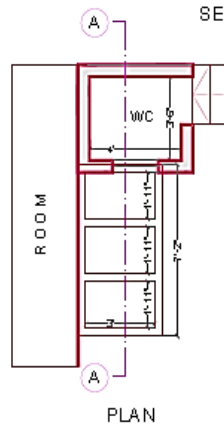

Option 1: Possible Location of the ST

PLAN

Option 2: Possible Location of the ST

PLAN

- Estimated user as per current requirement
- Sizes of the proposed septic tank as per CPHEEO 2013
- Size of toilet block (4'x3' 6"x7') (NEUFERT's)

Estimated Users	Length (m)	Breadth (m)	H (m) (Cleaning interval of 3 years)
15	2.0	0.9	2.3

कुटुंबांचे प्रतिसाद

“My brother stays next to me. Sharing toilet with his family is a good idea if council is also going to support us financially... BUT... the problem is with the location of toilet. **Council wont give permission to construct a toilet in the verandah along the road**”

“I am a physically challenged person.. I can't tell you how I manage (can't manage) to use the community toilet, which is at half a km from my house.. **Toilet at the door is my priority but finance is an issue!** “

“The group toilet idea is good. I was a councilor.. and **I must promote such ideas..** I don't mind being one of the first few households taking initiative towards this !”

“We left this house and started our own nuclear family only due to this 'sharing' business.... **I don't want to share a toilet with my in-laws**“

“**I am into construction and I am completely aware of the huge expenses** on constructing a toilet. Great if we share the expenses with neighbors. I am also aware of various technologies etc. I will build our own toilet.”

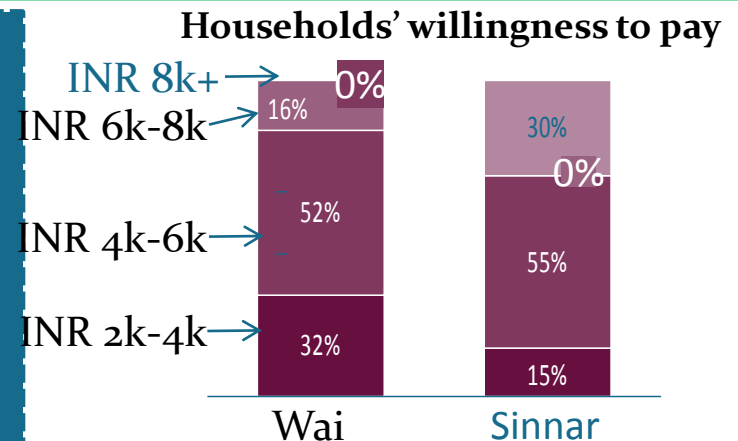
“This is a good idea... Not only my family, but many of my neighbors would like to take benefit of this... **I will talk to them!!** “

कुटुंबांचे प्रतिसाद

We have very good relations with each other... Rather than walking for 10 mins. to the community toilet, which is not even clean at times, better we share a toilet with our neighbors... Maintenance should not be a problem.. It's just like sharing other activities such as cleaning the front yard etc...

- ❑ People prefer individual toilets but they are also aware that it is difficult for them to construct one.
- ❑ Households are ready to use toilets in sharing. Some are even ready to go ahead with the implementation as soon as possible.
- ❑ Mostly, interested households are the extended families/ relatives.
- ❑ Queries by HHs-
 - Will any financial support be provided?
 - What about the land issues?

नगरपालिकेचे अंदाजपत्रक- वार्ड

एकूण निधीची गरज

घरालगत शौचालये नसलेली एकूण कुटुंबे = 2093 (2435- 342 IHSDP)

योजना तीन वर्षांमध्ये राबविली तर	2014	2015	2016	एकूण
त्या वर्षात सेवा मिळू शकणारी कुटुंबे (%)	20%	35%	45%	100%
त्या वर्षात सेवा मिळू शकणारी कुटुंबे (संख्या)	419	733	942	
अर्थसहाय्य - प्रती कुटुंब रु. 3000/- प्रमाणे (रु. लाख)	12.6	22.0	28.3	62.8
उपलब्ध अतिरिक्त निधीच्या किती प्रमाणात (%)	16%	28%	37%	
अर्थसहाय्य - प्रती कुटुंब रु. 4000/- प्रमाणे (रु. लाख)	16.7	29.3	37.7	83.7
उपलब्ध अतिरिक्त निधीच्या किती प्रमाणात (%)	21%	37%	49%	
अर्थसहाय्य - प्रती कुटुंब रु. 5000/- प्रमाणे (रु. लाख)	20.9	36.6	47.1	104.7
उपलब्ध अतिरिक्त निधीच्या किती प्रमाणात (%)	26%	46%	62%	
अर्थसहाय्य - प्रती कुटुंब रु. 6000/- प्रमाणे (रु. लाख)	25.1	44.0	56.5	125.6
उपलब्ध अतिरिक्त निधीच्या किती प्रमाणात (%)	31%	56%	74%	

नगरपालिकेचे अंदाजपत्रक- सिन्नर

एकूण निधीची गरज

घरालगत शौचालये नसलेली एकूण कुटुंबे = 4869

योजना पाच वर्षांमध्ये राबविली तर	2014	2015	2016	2017	2018	एकूण
त्या वर्षात सेवा मिळू शकणारी कुटुंबे (%)	10%	20%	20%	25%	25%	100%
त्या वर्षात सेवा मिळू शकणारी कुटुंबे (संख्या)	487	974	974	1217	1217	4869
अर्थसहाय्य - प्रती कुटुंब रु. 3000/- प्रमाणे (रु. लाख)	14.6	29.2	29.2	36.5	36.5	146.1
उपलब्ध अतिरिक्त निधीच्या किती प्रमाणात (%)	10%	21%	22%	29%	31%	
अर्थसहाय्य - प्रती कुटुंब रु. 4000/- प्रमाणे (रु. लाख)	19.5	39.0	39.0	48.7	48.7	194.8
उपलब्ध अतिरिक्त निधीच्या किती प्रमाणात (%)	13%	27%	29%	39%	42%	
अर्थसहाय्य - प्रती कुटुंब रु. 5000/- प्रमाणे (रु. लाख)	24.3	48.7	48.7	60.9	60.9	243.5
उपलब्ध अतिरिक्त निधीच्या किती प्रमाणात (%)	17%	34%	36%	48%	52%	
अर्थसहाय्य - प्रती कुटुंब रु. 6000/- प्रमाणे (रु. लाख)	29.2	58.4	58.4	73.0	73.0	292.1
उपलब्ध अतिरिक्त निधीच्या किती प्रमाणात (%)	20%	41%	44%	58%	63%	

शहरस्तरीय योजना राबविण्यासंदर्भात ठराव

वाई नगरपरिषद, वाई सर्वसाधारण सभा ठराव क्रमांक ३ दिनांक २६-०२-२०१४

ठराव क्रमांक ३

विषय - अखिल भारतीय स्थानिक स्वराज्य संस्था मुंबई यांनी वैयक्तिक आणि गट शौचालया संदर्भात केलेल्या सर्व्हेक्षणानुसार योजना राबविणे बाबत निर्णय घेणे.

ठराव - अखिल भारतीय स्थानिक स्वराज्य संस्था मुंबई यांनी वैयक्तिक आणि गट शौचालया संदर्भात वाई शहरातील कुटुंबांचे सर्व्हेक्षण केले असून सन २०११ चे जनगणनेनुसार २४३५ कुटुंबांना वैयक्तिक शौचालये नाहीत सदरची कुटुंबे ही ४२ सार्वजनिक शौचालयावर अवलंबून आहे. नगरपरिषदेचे २६४ सीट सार्वजनिक शौचालय आहेत. घरामध्ये शौचालय नसल्यामुळे नागरीकांना संसर्गजन्य साथीची लागण होणेची जास्त असते. या करिता घराघरात शौचालय असणे आवश्यक आहे. नगरपरिषदेचे वतीने गट शौचालय व वैयक्तिक शौचालय योजना राबविणे आवश्यक आहे. या ठरावाद्वारे असा निर्णय घेणेत येत आहे की, वाई शहरातील उघड्यावरील शौचास कोणीही बसू नये या करिता ज्या अनुसूचित जाती, जमाती व इतर जातीचे कुटुंबाकडे शौचालयाची व्यवस्था नाही अशा कुटुंबांपैकी ज्या कुटुंबाकडे शौचालयासाठी जागा असेल व ते शौचालय बांधणेस तयार असतील तर शौचालयाची व्यवस्था करणे करिता प्रत्येक कुटुंबाकरिता रु.५,०००/- देणेस या ठरावाद्वारे मंजूरी देणेत येत आहे. तसेच अनेक कुटुंब एकत्र येवून गट शौचालय बांधलेस त्यासाठी सुध्दा प्रत्येक कुटुंबासाठी र.रु.५,०००/- प्रमाणे मानधन देणेस या ठरावाद्वारे मंजूरी देणेत येत आहे. सदरची वैयक्तिक व गट शौचालयाची योजना अखिल भारतीय स्थानिक स्वराज्य संस्था मुंबई यांचे मार्फत व त्यासाठी या संस्थेचे लागेल ते सहकार्य घेणेस या ठरावाद्वारे मंजूरी देणेत येत असून, या संस्थेची या कामाबद्दलची जी काय फी असेल ती नगरपरिषद निधीतून अखिल भारतीय स्थानिक स्वराज्य संस्था मुंबई यांचेकडे भरणेस या ठरावाद्वारे मंजूरी देणेत येत आहे. या कामासाठी पात्र कुटुंबाची निवड त्या अखिल स्थानिक स्वराज्य संस्थेकडून करून घेणेस या ठरावाद्वारे मंजूरी देणेत येत आहे.

सूचक - मा.श्री.दत्तात्रय उर्फ बुवा भगवान खरात सही XXX

अनुमोदन - मा.सौ.मनिषा सचिन जावळे सही XXX

ठ. स. मंजूर
सही XXX

अध्यक्षा
वाई नगरपरिषद वाई

सत्यप्रत

Asat
मुख्याधिकारी

वाई नगरपरिषद, वाई

सिन्नर नगर परिषद, सिन्नर मे. सर्वसाधारण सभा
ठराव क्रमांक ५५३ दिनांक २३/०६/२०१४

विषय क्र. ३) अखिल भारतीय स्थानिक स्वराज्य संस्था व सी.ई.पी.टी. युनिव्हर्सल सिटि यांनी संयुक्तित्वा सुचित केलेल्या गट शौचालय बांधणे बाबतच्या प्रस्तावावर विचार विनिमय करून निर्णय घेणे.

प्रस्तावाचा मजकूर :- शहरातील शौचालय व स्वच्छता संदर्भातील सद्य परिस्थितीचा व नागरिकांची स्वतःचे शौचालय बांधून घेण्याची इच्छा यांचा आढावा घेता, शहरामध्ये 'गट शौचालय योजना' राबविणे विषयी.

२०११ च्या जनगणनेनुसार, सिन्नर मधील ४८६९ कुटुंबांकडे वैयक्तिक शौचालये नाहीत. यापैकी काही कुटुंबे सिन्नर नगरपरिषदेकडून देवभाल केल्या जाणाऱ्या वस्ती पातळीवरील शौचालयांवर मोठ्या प्रमाणावर अवलंबून आहेत. वस्तीपातळीवरील शौचालयाच्या एका आसनाचा वापर सरासरी १७ कुटुंबे करतात, परंतु साधारण १६५८ एवढी कुटुंबे अजूनही उपभूषावर शौचास जातात. विविध संशोधन अभ्यासानुसार हे दाखवून देण्यात आले आहे की, अतिसार, जंतुसंसर्ग इत्यादीसारखे आरोग्याचे धोके हे सार्वजनिकरीत्या देवभाल केल्या जाणाऱ्या समुदायिक शौचालयांच्या टिकाणी अधिक असतात. परंतु, वैयक्तिक किंवा गट शौचालयांच्या वापरामुळे हे आरोग्याचे धोके कमी होतात. (गट शौचालय = एकमेकांना चांगले ओळखणाऱ्या २ ते ४ कुटुंबांमध्ये एक शौचालय). जागा व आर्थिक क्षमता यांच्या अभावामुळे कुटुंबांकडे वैयक्तिक शौचालय नसल्याचे आढळून येते. या समस्येवर तोडगा काढण्यासाठी सिन्नर नगर परिषदेने शहरामध्ये गट शौचालयांची शक्यता व त्यासाठी नागरिकांची पसंती याचा आढावा घेऊन गरजू कुटुंबांना नवीन वैयक्तिक किंवा गट शौचालय बांधण्यासाठी मार्गानुसार सहाय्य करण्याकरिता एक नवीन योजना राबविण्याचे ठरविले आहे.

यावर विरोधी गटनेले वी विजय जाधव यांनी असे सुचविले की सिन्नर शहरातील अतिरिक्त गट शौचालयांची योजना देता येणे शक्य आहे का, याबाबत चर्चा करून निर्णय घेणेत याबा. यावर सविस्तर चर्चा होऊन याप्रमाणे असे ठरविण्यात येते की, स्वतःचे शौचालय नसलेल्या व ते बांधून घेण्याची इच्छा असलेल्या पात्र कुटुंबांना नगर परिषद मार्फत तत्वावर खाली दिल्याप्रमाणे प्रति कुटुंब एवढे आर्थिक सहाय्य करेल. याचाच अर्थ की प्रत्येक शौचालयासाठीचे अनुदान हे ते शौचालय वापरण्यासाठी तयार असलेल्या कुटुंबांच्या संख्येनुसार वाढेल.

अर्थसाहाय्याचे स्वरूप	वैयक्तिक शौचालय (१ कुटुंब)	गट शौचालय (२ कुटुंबे)	गट शौचालय (३ कुटुंबे)	गट शौचालय (४ कुटुंबे)*
दारिद्र्य रेषेखालील (BPL) कुटुंबासाठी अनुदान	१०,०००	१५,०००	२०,०००	२५,०००
इतर (APL) कुटुंबासाठी अनुदान	५,०००	१०,०००	१५,०००	२०,०००

*एक शौचालय हे जास्तीत जास्त ४ च कुटुंबांनी मिळून बांधवे व वापरावे

या ठरावाद्वारे सिन्नरमध्ये 'गट/स्वतःचे शौचालय योजना' राबविण्यास मान्यता देण्यात येत आहे व त्यासाठी वरील तक्त्यात नमूद केल्याप्रमाणे अर्थसाहाय्याची रक्कम नक्की करण्यात येत आहे. तसेच पट्टित्या बर्गाने अंदाजे १००० पात्र कुटुंबांना हे सहाय्य देण्यात येईल व त्याप्रमाणे न. प. तर्फे अंदाजपत्रकामध्ये निधीची तरतूद करण्यात येईल असे ठरविण्यात येत आहे. तपशीलवार माहिती व अटी योजनेच्या परिपत्रकामध्ये व अर्जावर नमूद केल्या जातील. याप्रमाणे कार्यवाहीस व येणाऱ्या खर्चास ही सभा मंजूरी देत आहे.

सूचक :- सी.रूपोले रा.रा.
अनुमोदन :- श्री. गोजरे बा.पां.
ठराव सर्वानुमते मंजूर

[Signature]
अध्यक्ष
सिन्नर नगरपरिषद, सिन्नर

सत्यप्रत

[Signature]
मुख्याधिकारी
सिन्नर नगरपरिषद, सिन्नर

अनुदान

गट शौचालय वापरणारी कुटुंबे

वाई

	1	2	3	4
सरासरी एका शौचालयासाठी खर्च	~30,000	~30,000	~30,000	~30,000
कुटुंबांसाठी अर्थसहाय्य	5000 (17% of cost)	10,000 (33% of cost)	15,000 (50% of cost)	20,000 (67% of cost)
प्रत्येक कुटुंबाला करावा लागणारा खर्च	~25,000	~10,000	~5,000	~2,500

सिन्नर (दारिद्र्य रेषेवरील)

	1	2	3	4
सरासरी एका शौचालयासाठी खर्च	~30,000	~30,000	~30,000	~30,000
कुटुंबांसाठी अर्थसहाय्य	5000 (17% of cost)	10,000 (33% of cost)	15,000 (50% of cost)	20,000 (67% of cost)
प्रत्येक कुटुंबाला करावा लागणारा खर्च	~25,000	~10,000	~5,000	~2,500

सिन्नर (दारिद्र्य रेषेखालील)

	1	2	3	4
सरासरी एका शौचालयासाठी खर्च	~30,000	~30,000	~30,000	~30,000
कुटुंबांसाठी अर्थसहाय्य	10,000 (33% of cost)	15,000 (50% of cost)	20,000 (67% of cost)	25,000 (83.33% of cost)
प्रत्येक कुटुंबाला करावा लागणारा खर्च	~20,000	~7,500	~3,333	~1,250

अंमलबजावणी टप्पा १- जनजागृती व योजनेची जाहिरात

संभाव्य अंमलबजावणी यंत्रणा

५५ कार्यालयीन दिवस

७ कार्यालयीन दिवस

योजनेची ओळख आणि प्रसार

1. नगरसेवकांच्या नेतृत्वाखाली वार्ड स्तरीय सभा
2. वर्तमानपत्रांमार्फत
3. सार्वजनिक ठिकाणी जाहिराती
4. घोषणा

PAS Project जाहिराती बनविण्यासाठी सहाय्य करू शकते

३ कार्यालयीन दिवस

प्रभाग/ शहर स्तरावर चौकशी कक्ष स्थापन करणे

1. ५ प्रभागांमध्ये ५ चौकशी कक्ष (१ कक्ष = २ व्यक्ती) किंवा नगरपालिके मध्ये १ कक्ष
2. नागरिकांना योजनेविषयी सविस्तर माहिती पुरविणे

PAS Project सहाय्य करू शकते

प्रभाग स्तरीय जनजागृती

४५ कार्यालयीन दिवस

अर्जांची वाटप करणे

1. इच्छुक कुटुंबांनी न. प. च्या कार्यालयातून अर्ज घेणे
2. न. प. च्या कर्मचाऱ्यांनी योग्य त्या नोंदी ठेवणे

संपूर्ण माहिती भरून स्वाक्षरी केलेले अर्ज जमा करणे

1. संपूर्ण माहिती भरून स्वाक्षरी केलेले अर्ज व आवश्यक ती इतर कागदपत्रे नागरिकांनी न. प. मध्ये जमा करणे
2. न. प. च्या कर्मचाऱ्यांनी योग्य त्या नोंदी ठेवणे

• PAS Project अर्ज व त्या बरोबर अपेक्षित इतर कागदपत्रे / पत्रके बनविण्यासाठी सहाय्य करू शकेल

• PAS Project , नोंदी ठेवण्यासाठीचे आराखडे तयार करण्यास सहाय्य करू शकेल

अंमलबजावणी टप्पा २- अर्ज प्रक्रिया

१० कार्यालयीन
दिवस

अर्जांचे विश्लेषण आणि निवड

1. न. प. ने विशिष्ट आराखड्यांमध्ये अर्जांमधील सर्व माहितीचे संकलन करून त्याचे संगणकीकरण करणे व शहर स्तरावर data-base बनविणे
2. न. प. ने अर्जांचे विश्लेषण करून त्यांची संभाव्यता व विश्वासाहता पडताळून त्यांचे वर्गीकरण व त्यांची निवड करावी

PAS Project आराखडे तयार करण्यास सहाय्य करू शकेल

२५ कार्यालयीन
दिवस

निवडलेल्या अर्जांची प्रत्यक्ष ठिकाणी जाऊन पाहणी करणे

1. न. प. ने प्रत्यक्ष ठिकाणावर पाहणी करून ठरविलेल्या निर्देशांनुसार शौचालयाच्या बांधकामाची शक्यता पडताळून पाहणे

५ कार्यालयीन
दिवस

अर्जदारांची अंतिम यादी निश्चित करणे

1. कागदपत्रांच्या व प्रत्यक्ष पाहणी नुसार मान्यताप्राप्त अर्जदारांची अंतिम यादी निश्चित करणे

५ कार्यालयीन
दिवस

अर्जदारांची अंतिम यादी प्रसिद्ध करणे

1. न. प. ने मान्यताप्राप्त अर्जदारांची अंतिम यादी न. प. च्या कार्यालयात प्रसिद्ध करणे - वर्तमानपत्रातून जाहिराती मार्फत त्याचा प्रचार करावा

४५ कार्यालयीन दिवस

अंमलबजावणी टप्पा ३- शौचालयांचे बांधकाम

प्रस्तावित पर्याय

दिलेल्या निर्देशानुसार लाभार्थीनी स्वतःचे शौचालय बांधून घेणे

वाई न. प.

कार्यक्षमतेवर आधारित कंत्राट

संनियंत्रण संस्था

न. प. चा तांत्रिक
कर्मचारी वर्ग

लाभार्थी १

MoU

लाभार्थी २

संनियंत्रण संस्थेने बांधकामाचे संनियंत्रण व पाहणी करून लाभार्थींना पूर्णत्वाचा दाखला देणे व न. प. स वेळोवेळी अहवाल सादर करणे

'गट शौचालय कक्षा'ने कोणत्याही १०% बांधकामांची तपासणी करावी

लाभार्थ्यांनी अर्जदारांची अंतिम यादी जाहीर झाल्यापासून दोन महिन्यात दिलेल्या निर्देशानुसार शौचालय बांधून घ्यावे

बांधकाम पूर्णता प्रमाणपत्र सादर करून न.प. कडून अर्थसहाय्याची रक्कम प्राप्त करणे

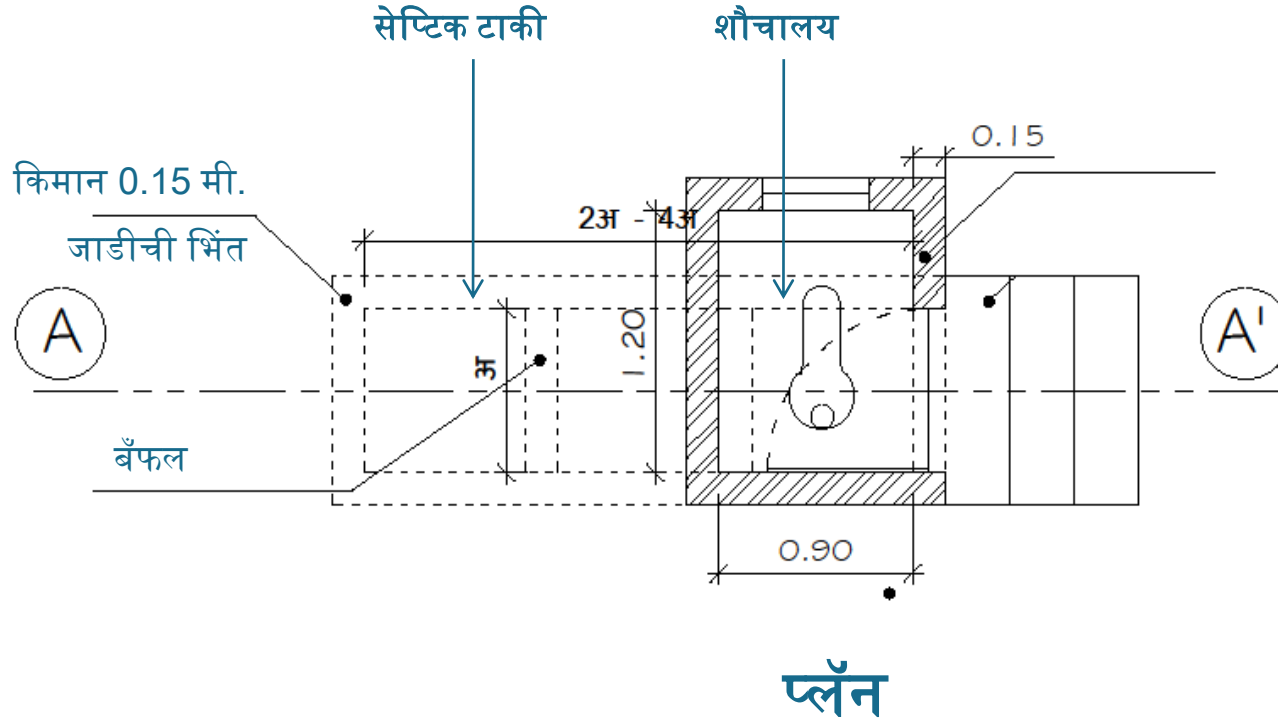
PAS Project पुढील कागदपत्रे बनविण्यात सहाय्य करू शकेल

- शौचालय बांधण्यासाठीचे निर्देश (specifications)
- समजुतीचा करारनामा

- प्रारूप कंत्राटांवर प्रतिक्रिया
- संनियंत्रण (monitoring) व वृत्तान्तलेखन (reporting) यंत्रणा बनविणे

अर्जदारांची अंतिम यादी जाहीर झाल्यापासून दोन महिन्यांच्या आत दिलेल्या निर्देशानुसार शौचालय बांधले गेले तरच लाभार्थी अर्थसहाय्याची रक्कम प्राप्त होण्यास पात्र राहतील

पर्याय -1 शौचालयाखाली असणारी सेप्टिक टाकी

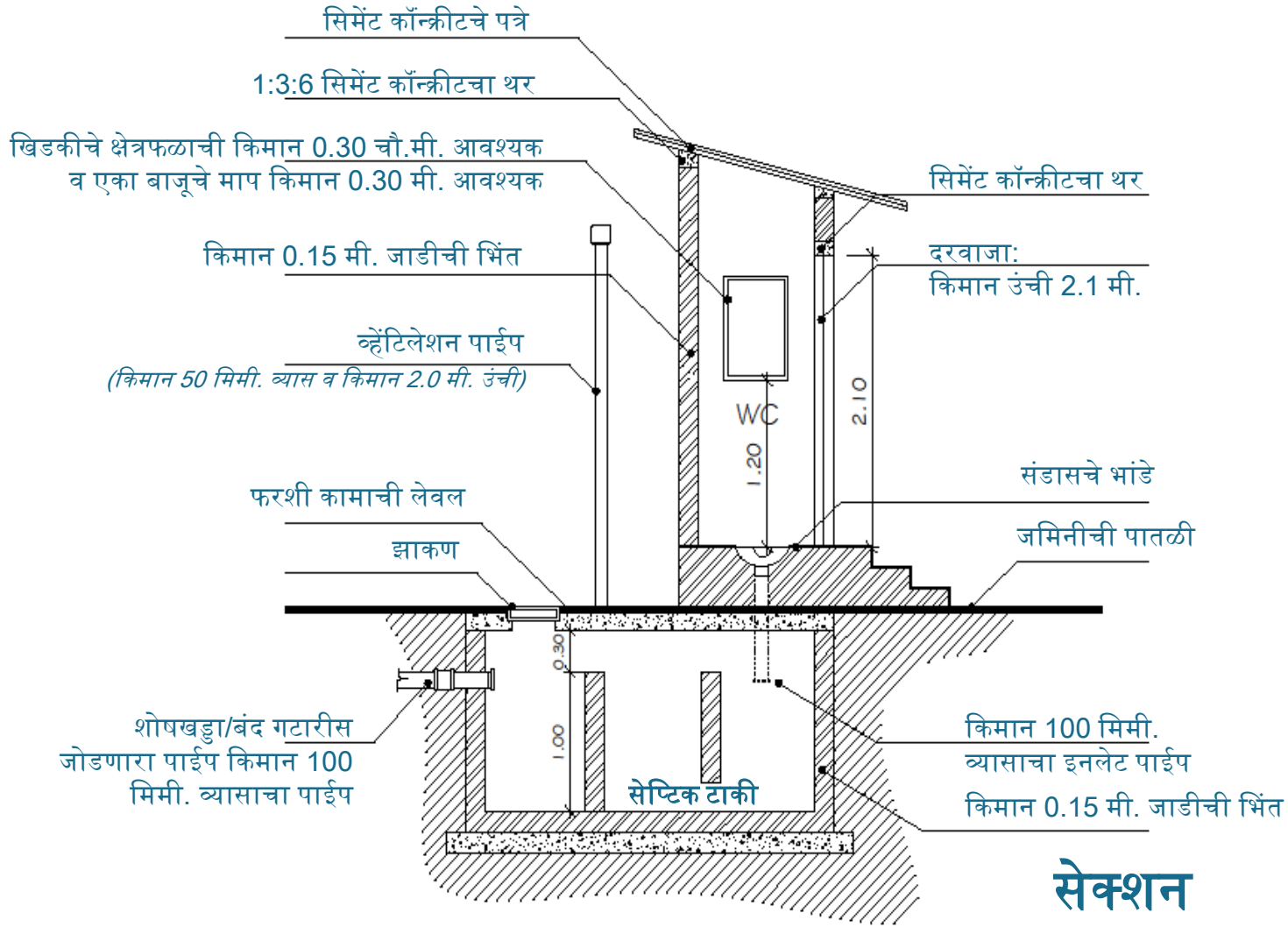

- टाकीची लांबी ही रुंदीच्या किमान २ ते ४ पट असावी
- स्वतंत्र शौचालयाचा किमान आकारमान 0.9 मी. X 1.2 मी.

शौचालये आणि सेप्टिक टाक्या यांच्या योग्य बांधकामासाठी आवश्यक किमान तांत्रिक तपशील आणि आवश्यक बाबी

गट शौचालय योजना,

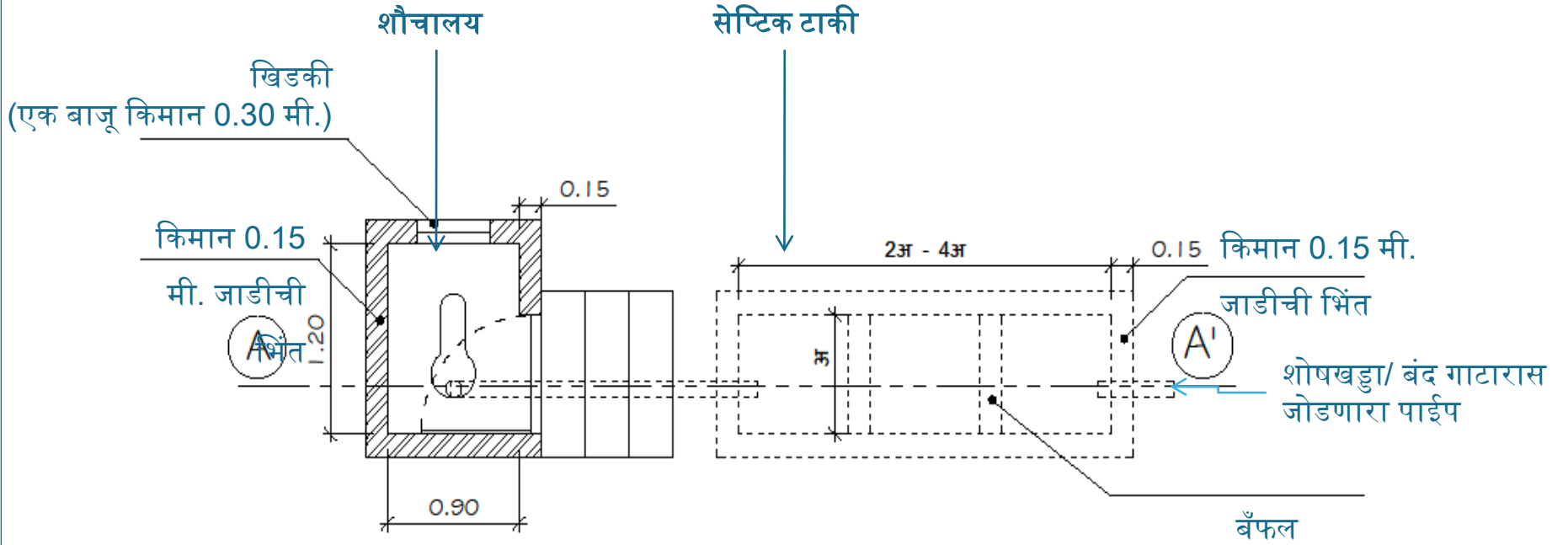
पर्याय -1 शौचालयाखाली असणारी सेप्टिक टाकी

शौचालये आणि सेप्टिक टाक्या यांच्या योग्य बांधकामासाठी आवश्यक किमान तांत्रिक तपशील आणि आवश्यक बाबी

गट शौचालय योजना,

पर्याय -2 शौचालयापासून काही अंतरावर असणारी सेप्टिक टाकी

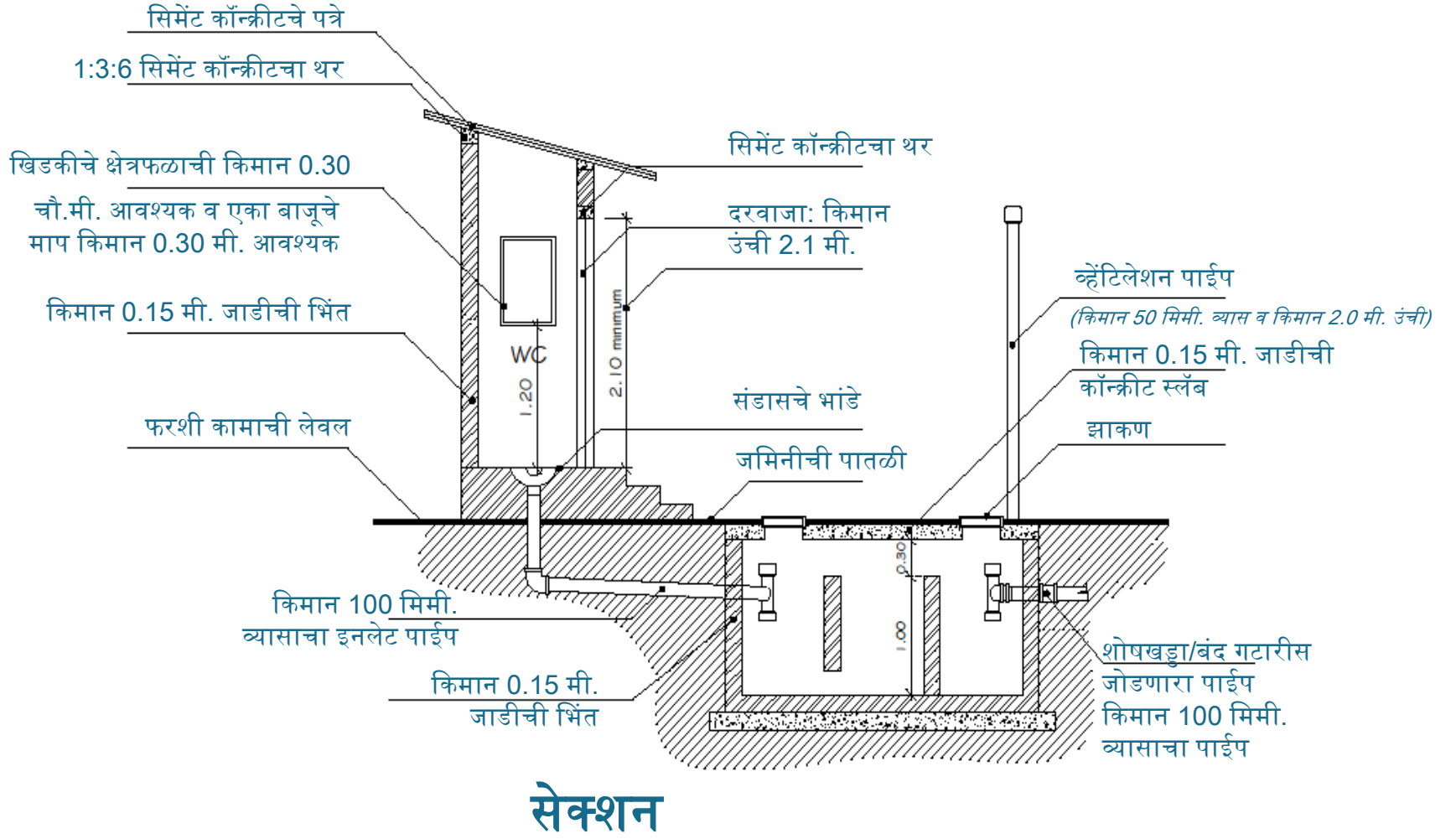
- टाकीची लांबी ही रुंदीच्या किमान २ ते ४ पट असावी
- स्वतंत्र शौचालयाचा किमान आकारमान ०.९ मी. X १.२ मी.

प्लॅन

शौचालये आणि सेप्टिक टाक्या यांच्या योग्य बांधकामासाठी आवश्यक किमान तांत्रिक तपशील आणि आवश्यक बाबी

गट शौचालय योजना,

पर्याय - 2 शौचालयापासून काही अंतरावर असणारी सेप्टिक टाकी

शौचालये आणि सेप्टिक टाक्या यांच्या योग्य बांधकामासाठी आवश्यक किमान तांत्रिक तपशील आणि आवश्यक बाबी

गट शौचालय योजना,

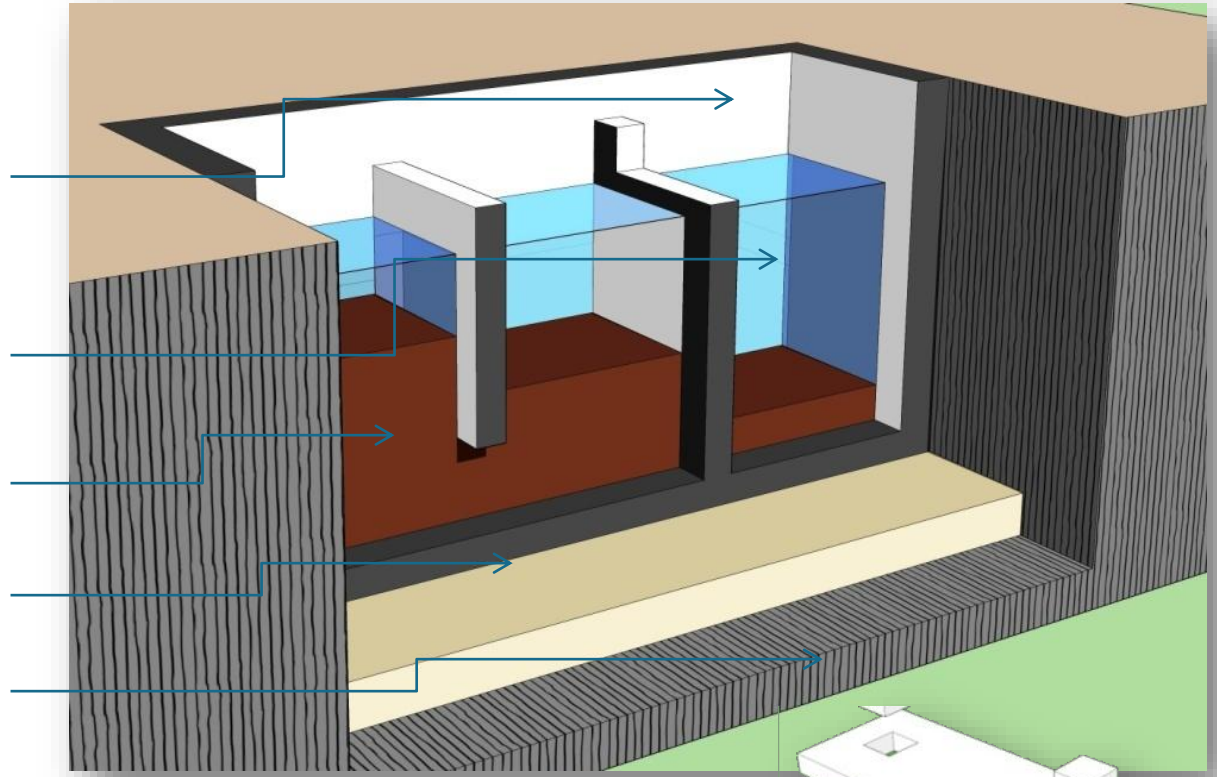
पाण्याच्या पातळीवरील
मोकळी जागा (FREE BOARD)

पाण्याची
पातळी

मैला

कॉन्क्रीटचा थर

मुरुम

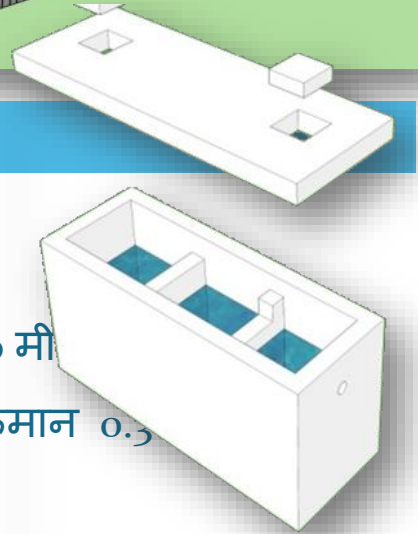
तपशील-

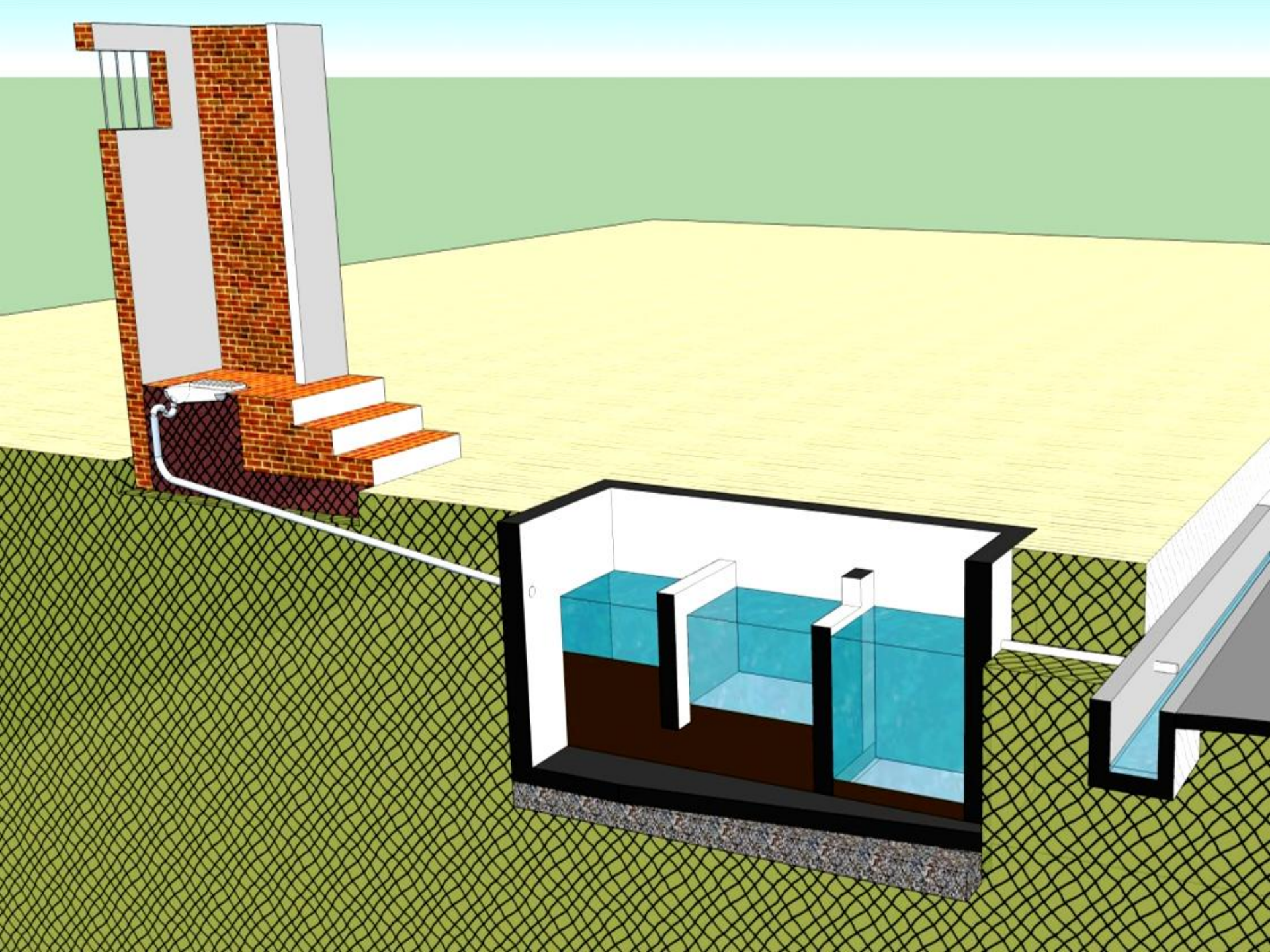
सेप्टिक टाकीचे आकारमान:

सेप्टिक टाकीची किमान रुंदी 0.75 मीटर पट असावी.

तपशील

- टाकी मधील पाण्याची पातळी किमान 1.0 मी.
- पाण्याच्या पातळीवरील मोकळी जागा किमान 0.3 मी.

जनजागृती व योजनेची जाहिरात- वाई

Awareness Generation activities :

- Creating awareness for **Demand based Own Toilets** scheme in Wai
- **20 Banners and more than 100 posters** on Community Toilets, near temple, at crossing, etc.
- Organizing **community level meetings** and presentations
- Utilizing **large gathering events** like Ganpati for conducting such meetings
- **Announcements in Rickshaws**
- Distribution of **Hand-outs** to locals
- **Ward level meetings**

जनजागृती व योजनेची जाहिरात ... वाई

250 पेक्षा अधिक अर्ज घेतले गेले आहेत...

जनजागृती व योजनेची जाहिरात ... वाई

उर्वरित रक्कम कर्जांमार्फत उपलब्ध होण्याची शक्यता

Self help groups (SHGs)

- Groups of 5-10 women of similar socio-economic background, that make loans to members at low interest rates
- Loans are financed through member contributions supplemented with borrowing from banks

Micro-finance institutions (MFIs)

Annapurna Parivar

- Provide loans to economically weaker sections who do not have access to traditional banking
- Loans are usually given for income generating activities but could also be given for consumption. A periodic repayment needs to be made which is usually enforced through a peer liability model

Credit societies

Chaitanya Credit Cooperative Society

Jalaram Co-Op Credit Society Limited

- Autonomous association of people united voluntarily to meet their common economic needs through a jointly-owned and controlled enterprise
- The members make deposits and in turn loans are given out to those in need at reasonable rates of return

Commercial banks

State Bank of India

- Commercial banks accept deposits and make loans to individuals and business enterprises
- The lending is usually secured thorough a collateral but can also be unsecured
- Repayment follows an EMI model with a defined rate of interest

Housing finance companies (HFCs)

- Housing finance companies (HFCs) are financial institutions one of whose primary businesses is housing loans
- HFCs vary in the stringency of collateral requirements, but several players cater to low income populations

बचत गट / Self Help Groups

25 SHGs interviewed

30 SHGs interviewed

	Wai	Sinnar
No. of SHGs	155	284
No. of SHGs formed before 2005	20	15
No. of SHGs formed after 2005	135	115 (Having accounts)+ 154 (Without Accounts)
No. of members per SHG	5-20	5-20
SHGs with bank accounts	155 (all)	130
Banks having SHG accounts	Bank of Maharashtra, State Bank of India and Bank of Baroda	Bank of Maharashtra, State Bank of India, Bank of Baroda and Union Bank of India
SHGs that have taken loans	40	31
Average monthly contribution per member	Rs. 75/-	Rs. 75/-
Average savings till date	Rs. 10,000/-	Rs. 15,000/-
Avg. no. of members in a SHG that have a toilet	2	1
Loan amount taken per SHG	Min. 50,000/- Max. 2,00,000/-	Min. 70,000/- Max. 3,00,000/-
Size of internal loans (Rs.)	Min: 1000 Max: 7000 (Depending on the age of group, members and saving capacities)	Min: 1000 Max: 10000 (Depending on the age of group, members and saving capacities)

Self Help Groups

	Wai	Sinnar
Rate of interest	9% to 12% p.a.	9% to 12% p.a.
Loan Repayment period	1 to 7 years (depending upon the amount and type of loan.)	1 to 7 years (depending upon the amount and type of loan.)
Collateral requirement	No	No
Internal Loans disbursed to members in the past	Y (Out of 25 SHGs interviewed, only 14 SHG has disbursed internal loans)	Y (Out of 30 SHGs interviewed, 25 have disbursed internal loans)
Rate of Interest for internal loans	1% per month	2% per month
Purpose of loans	Income generating activities, house improvement, education, medical, domestic use	Income generating activities, house improvement, education, medical, domestic use
Willingness towards group toilets	Group (Out of 25 SHGs interviewed, 15 prefer group toilets)	Group (Out of 30 SHGs interviewed, 17 prefer group toilets)
Willingness to take toilet loans	Y (Out of 25 SHGs interviewed, 23 SHGs are willing to take toilet loans)	Y (Out of 30 SHGs interviewed, 15 SHGs are willing to take toilet loans)
Avg amount that can be spent for constructing toilet from personal savings	Rs. 5000/-	Rs. 5000/-

One SHG with 17 members, formed in 2005, can lend around Rs. 7000 internally to its 4 members at a time.

Micro – Finance Institutions

No MFIs are currently operational in Wai. Few MFIs in Pune were interviewed who are operational in towns near Wai and have history of extending toilet loans.

	 IRCED	 MANN DESHI MAHILA SAHAKARI BANK	 SURYODAY	 GRAMEEN KOTA
Year of Establishment	1994	1997	2008	1999
Interest rates	11% (flat)	15% (flat)	26% (diminishing)	21% (diminishing)
Promoted toilet loans	✓	✓	X	✓

4 MFIs are currently operational in Sinnar. MFIs in Nashik were also interviewed who may extend their services in Sinnar

MFIs operational in Sinnar

	ASMITHA	SPANDANA	HDFC MF	CHAITANYA
Year of Establishment	2006	2008	2013	2008

MFIs operational in Nashik, which were interviewed

	SURYODAY	EQUITAS	GRAMA VIDYAL	UJJIVAN
Year of Establishment	2012	2012	2012	200

Ujjivan has plans to start operations in Sinnar

Micro – Finance Institutions

- MFIs follow the JLG (Joint liability groups) model. MFIs lend to group of female members belonging to APL or BPL families.

	Asmitha Microfin	Spandana Spoorty Financial Limited	HDFC Microfinance	Chaitanya - Sahara Grameen Mahila Swayamsandhi	Suryodaya Microfinance	Equitas Micro Finance Private Limited	Grama Vidiyal Microfinance Limited	Ujjivan Financial Services
Number of groups	340	120	9	9 (many in rural)				
Number of members in Sinner	1700	1200	90	90	-	-	-	-
JLG Model used	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Collateral requirement	×	×	×	×	×	×	×	×
Avg no of members per group	5	10	10	10	5	5	5	5
Documents required to sanction loans	Aadhar card, Ration Card, Voter ID, PAN card							
Encourage savings before lending			✓ Rs. 100 – 500 / month	✓ Rs. 200 / month				
Cashless transactions	✓							✓
Income cap	As per the RBI norms the income cap for the lenders is Rs. 1,20,000 per annum							

In one group of 12, at least 8 should have their own houses, rest 4 should be tenants for more than 3 years

Micro – Finance Institutions

	Asmitha Microfin	Spandana Spoorty Financial Limited	HDFC Microfinance	Chaitanya - Sahara Grameen Mahila Swayamsandhi	Suryodaya Microfinance	Equitas Micro Finance Private Limited	Grama Vidiyal Microfinance Limited	Ujjivan Financial Services
Min. loan amount given till date (Rs.)	Rs. 15,000	Rs. 6,000	Rs. 6,000	-	Rs. 15,500	Rs. 15,000	Rs. 10,000	Rs. 8,000
Max. loan/ member given till date (Rs.)	Rs. 40,000	Rs. 30,000	Rs. 17,500	Rs. 22,000	Rs. 22,000	Rs. 50,000	Rs. 20,000	Rs. 30,000
Rate of Interest (flat)	13%	14%	11%	-	11%	-	-	-
Rate of Interest (diminishing)	25%	27.7%	20%	24%	26%	23.5%	26%	23.6%
Income Generating loan	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Repayment period (years)	1 – 2	1 – 2	1 – 2	1 – 2	1 – 2	1 – 2	1 – 2	1 – 2
Educational purpose				✓				
Home Improvement								
Provided loans to construct toilet				✓				✓
Interest in introducing sanitation loans	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

- Ujjivan and Chaitanya are the only organization which have given loans for construction of toilets. Loans from other MFIs have been used for constructing toilets but the purpose of loan was stated as income generating to the MFI.
- As per the RBI rules a person can take a loan from max 3 institutions at a time, total loan amount adding up to Rs.

Loan used for constructing a toilet

Suvarna Lokhande, 43 (Tailoring Business)

Suvarna Lokhande runs a tailoring business. She is a member of Sumananjali Bachat Gat, a JLG started with Spandana in 2008. The group has 10 members like Suvarna, each involved in different economic activities like papad making, laddoo making, running beauty parlor, tailoring etc. They have been taking loans from Spandana since 2008, loan amounts ranging from Rs. 10,000 to Rs. 50,000.

*Last year (2013) she took a **loan worth Rs. 45,000 as income generating loan but constructed a toilet instead.***

Before constructing our own toilet, the family had to walk for 20 minutes to reach the community toilet. Moreover, it was very inconvenient during rainy season and at nights. Heavy traffic on the roads also poses a major problem. Therefore, she decided to construct an individual toilet.

Toilet details	
Toilet cost	Rs. 45,000
Technology	Pour flush (septic tank – outlet connected to open drains)

Loan details	
Loan amount	Rs. 45,000
Amount repaid	Rs. 18,000
Repayment period	2 years
Interest rate	27.70%

Credit Co-operative Societies

11 credit cooperatives
interviewed of the total ~20

15 credit cooperatives
interviewed of the total 35

	Wai	Sinnar
No. of members	Min. 500- Max. 3000 (Only in Wai city)	Min. 350- Max. 2000 (Only in Sinnar city)
Average monthly income of members	7,500/-	10,000/-
Type of loans given	Personal, Vehicle, Gold, Mortgage, Cash Credit, Hire Purchase, Home, Term loan	Personal, Vehicle, Gold, Mortgage, Cash Credit, Hire Purchase, Home, Term loan
Documents required	Address proof, ID proof, photos, cheques, mortgage papers, 2 guarantors, income returns	Address proof, ID proof, photos, cheques, mortgage papers, 2 guarantors, income returns
Range for rate of interest	9% - 18% p.a.	12.5% - 20% p.a.
Repayment Period	1 to 7 years (depending upon the amount and type of loan)	1 to 7 years (depending upon the amount and type of loan)
Collateral requirement	Collateral required for a loan amount more than Rs. 25,000/-	Collateral required for a loan amount more than Rs. 25,000/-

Credit Co-operative Societies

	Wai	Sinnar
Loans given to non members	Yes (have to become a B class/ temporary member)	Yes (have to become a B class/ temporary member)
Loans given to SHGs	No	No
Loans given for constructing toilets in the past	Yes (2 out of 11 co-operatives are currently offering toilet loans as a separate category of loans, 1 has offered toilet loans as a part of housing loans)	No
Willingness to extend sanitation loans	Yes (Of the 11, 6 showed willingness to extend sanitation loans)	Yes (Of the 15, 15 showed willingness to extend sanitation loans)

Requirements in terms of documents and guarantors etc. are more

Personal loans taken are sometimes used for construction of toilets, but there is no separate category for toilet loans

Commercial Banks

Assessment of commercial banks was done with respect to SHG lendings in Wai and Sinnar.

	Bank of Baroda	ICICI Bank	HDFC	SBI	BOM	Union Bank of India
SHG accounts present	✓	✓	×	✓	✓	✓
BPL group accounts present	✓	×	×	✓	✓	✓
APL group accounts present	✓	✓	×	✓	✓	✓
Income generating loans provided	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Collateral requirement	×	×	×	×	×	×
Rate of interest	15.0%	10.0%	10.3%	10.5%	12.0%	10.3%
Action in case of defaults	Legal notice and home visits					
Experience in lending to BPL groups						
Extended sanitation loan in the past	×	×	×	×	×	×
Willingness to promote sanitation loans						
Reasons for not willing to promote san loans	Low repayment rates, many defaulters			Low repayment rates, many defaulters		×Low repayment rates, many defaulters
Minimum salary requirement	Rs. 20,000	Rs. 17,000	Rs. 15,000	Rs. 10,000	Rs. 25,000	Should be salaried employee.

The banks require no collateral for the loans upto 1 lakh but need income proof for salaried employees (as salary slips) or audited income accounts of 2 years for professionals.

Supply side study

Micro finance institutions – Credit cooperatives – Commercial Banks

MFIs

“Asmitha extends income generating loans only and our organization observes high loan repayment rate. **Even if people take loans for consumption activities like toilet construction they will repay the loan on time.**”

Branch Manager, Asmitha

“We provide ~200 loans per month, out of these 5-6 loans every month are for construction of toilets. **People take loans and pay back loans on time.**”

- Branch Manager, Ujjivan

“In case of formal ‘toilet loan’, may be **good to create groups with all the members without toilets**, but there may be additional requirements in terms of security/ collateral from the members “

- Branch Manager, Spandana

Credit Coops

“At present we do not provide sanitation loans. Sanitation is a very important issue and should be addressed with appropriate methods. **Loans for construction of toilets should be promoted.** Organization heads should promote sanitation loans.”

- Branch Manager, Sridevnadi Khore Grameen Bigarsheti Patasansta

“Toilets are the basic need and so promoting sanitation loans is a very good idea, but the issue is that **currently there are no grants and waivers from the government for defaulter loans for credit cooperatives.**”

Branch Manager , Vignaharta Nagari Sahakari Patasanstha

“Our **experience in lending to BPL SHGs is poor and we observe many defaulters**, where as our experience in lending to APL SHGs is quite good and loan repayment rates are high.”

-Branch Manager, Union Bank of India

Com.
Banks

Demand Side Study- Interviews with households

	30 households without toilet were interviewed	35 households without toilet were interviewed
	Wai	Sinnar
Range of income	1200 - 20000	500 - 18000
Average saving capacity per month	550	950
Willingness towards group toilets	23 of 30	23 of 35
Willingness towards taking loans	15 of 30	23 of 35
Range of own contribution for toilet	5000 - 15000	1000 - 20000
Preferable amount of toilet loan to be taken (Avg.)	16000	19000
Awareness towards loans/ institutions	20 of 30	18 of 35

*“ My daughters have grown up and we needed a toilet at home. Therefore **I took a loan from credit co-operative society for constructing an individual toilet**”*

*“Everyone in our house resort to open defecation. Our relatives do not visit us as we do not have a CT nearby or an individual toilet. We feel it is very important to have a toilet. **We are very much willing to take a loan for toilet**”*

“I never thought of taking a loan for constructing a toilet. But yes, that is a good option”

*“ I feel the need of constructing a toilet but **I don't think any institution will lend me a loan.** I do not have a capacity to repay the loan on time.”*

*“I have **taken an internal loan of Rs. 5000/- through SHG for construction of toilet** in the year 2009 as we had to walk 20-25 mins. to reach to the community toilet”*

Summary of lenders for consumer finance for toilets

<i>Factors</i>	<i>Self help groups (SHGs)</i>	<i>Micro-finance institutions (MFIs)</i>	<i>Credit societies</i>	<i>Commercial banks</i>	<i>Housing finance companies (HFCs)</i>
----------------	--------------------------------	--	-------------------------	-------------------------	---

Income Groups

Very poor / BPL					
poor					
Other low income group					
Middle income group					

Housing Type

Informal housing					
Formal housing					

Credit providers vary in their areas of strength, but SHGs, MFIs and HFCs emerge as the most promising options

<i>Factors</i>	<i>Self help groups (SHGs)</i>	<i>Micro-finance institutions (MFIs)</i>	<i>Credit societies</i>	<i>Commercial banks</i>	<i>Housing finance companies (HFCs)</i>
Reach towards target population					
Local presence					
Prior history or future interest in toilet loans					
Capacity to make toilet loans					
Favorability of loan terms					

There are many opportunities for households to mobilize credit finance for building their own toilets. With capacity building support, SHGs can play an important role for the poor. The poor can also be reached through MFIs. MFIs will need a credit line of lower cost funds and grants to meet mobilization costs. Banks and HFCs can provide access to other (low and middle income households) that can offer mortgages. A key aspect will be to facilitate households to make their own possible choices from potential lenders.

Orientation Workshop for Interested Cities

Workshop in coordination with DMA- for cities willing to move towards achieving ODF status

Focus:

- Ways/Actions needed for making cities ODF
- Challenges in making cities ODF
- Financial requirements and funding options for making cities ODF
- Role of elected representatives and municipal staff in making cities ODF

Presentations

Group Works

Discussions

Participants: Presidents, Chief Officers and Municipal Officials

Participants working on the given themes

Participants sharing their issues and ideas about making their city ODF

Technical Support at Three Key Stages

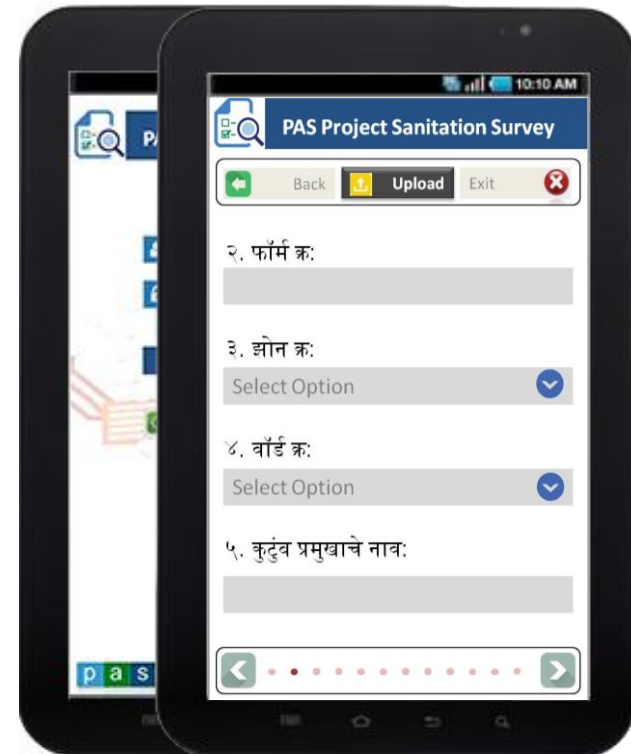
PAS will provide technical support to the participant cities at three key levels:

- **Assessment of existing scenario through surveys**, identification of gaps and actions needed to meet the gaps
- **Assessment of ULB budgets** to check possibility of allocating/using ULB's own funds in implementing the actions
- **Assessment of possibility of credits** and other sources of funds through CSR/ Lenders etc.

1. Household Surveys through Personal Digital Assistants

- PAS has developed an Android based application to conduct digital surveys.
- Dahanu and Khopoli are the pilot cities to conduct surveys
- Initial assessment of sanitation scenario in these cities is done through visits

Thank you

meeramehta@cept.ac.in dineshmehta@cept.ac.in

www.pas.org.in

@pas_project

https://twitter.com/pas_project

PAS project

<http://fb.com/pas.cept>